МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Податковий контроль розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ОМФз-24-1
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

_____ Корягіної Марії Віталіївни
підпис здобувача вищої освіти

Науковий керівник _____ Рябчук Оксана Григорівна, к.е.н., доцент
підпис

Гарант освітньо-професійної програми _____ Рябчук Оксана Григорівна, к.е.н., доцент
підпис

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «26» січня 2026 № 14

Завідувач кафедри _____ Лісовий Андрій Васильович, д.е.н., професор
підпис

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 6 20.01.2026 (підпис відповідальної особи)
(дата)

Результати перевірки до захисту 20.01.2026 (підп
(до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 92/A/5 05.02.26
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: Лавренкова У.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії:
(підпис) Лісовецй Д.В.
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Савченко А.М.
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Панасюк О.В.
(ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	26		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		
3. Ставлення здобувача до виконуваної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційі зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	**46**		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	15		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	26		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	46		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	92		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
92	A	5	05.02.26	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Д	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

«Податковий контроль розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб»

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних засад та практики здійснення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб, формування рекомендацій щодо його вдосконалення.

Завданнями роботи є:

- розкрити сутність та методичні основи податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб;
- проаналізувати основні економічні показники діяльності ТОВ «Фора» та визначити особливості його функціонування;
- висвітлити організацію та планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»;
- дослідити інформаційно-аналітичне забезпечення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»;
- розглянути методику проведення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних ТОВ «Фора»;
- запропонувати напрями вдосконалення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні аспекти податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб.

Об’єктом дослідження є процес податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора».

База дослідження - ТОВ «Фора».

За результатами дослідження сформульовані рекомендації щодо удосконалення підходів до організації та проведення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб підприємств з урахуванням сучасних інформаційно-аналітичних технологій та ризик-орієнтованих методів контролю.

Одержані результати можуть бути використані у діяльності Державної податкової служби України для вдосконалення системи податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб підприємств, підвищення ефективності податкового адміністрування, зменшення податкових ризиків.

Кваліфікаційна робота містить 83 сторінок, 19 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел із 48 найменувань, 4 додатки.

Ключові слова: податковий контроль, податок на доходи фізичних осіб, розрахунки з бюджетом, ТОВ «Фора», податкова звітність, оподаткування.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2025.

Рік захисту роботи – 2026.

ANNOTATION

«Tax Control of Settlements with the Budget for Personal Income Tax»

The purpose of this thesis is to examine the theoretical foundations and practical implementations of tax control of settlements with the budget for personal income tax and to develop recommendations for its improvement.

The objectives of this thesis are:

- to reveal the essence and methodological foundations of tax control of settlements with the budget for personal income tax;
- to analyze the main economic indicators of LLC "Фора" and determine the specifics of its functioning;
- to describe the organization and planning of tax control of settlements with the budget for personal income tax at LLC "Фора";
- to examine the information and analytical support of tax control of settlements with the budget for personal income tax at LLC "Фора";
- to study the methodology of conducting tax control of settlements with the budget for personal income tax at LLC "Фора";
- to propose directions for improving tax control of settlements with the budget for personal income tax.

The subject of the research is the theoretical, methodological and organizational aspects of tax control of settlements with the budget for personal income tax.

The object of the research is the process of tax control of settlements with the budget for personal income tax at LLC "Фора".

The research base is LLC "Фора".

Based on the results of this thesis, recommendations for improving approaches to the organization and implementation of tax control of settlements with the budget for personal income tax at enterprises have been formulated, taking into account modern information and analytical technologies and risk-oriented control methods.

The obtained results may be used in the activities of the State Tax Service of Ukraine to improve the system of tax control of settlements with the budget for personal income tax at enterprises, enhance the effectiveness of tax administration and reduce tax risks.

The thesis comprises 83 pages, 19 tables, 10 figures, a list of references including 48 sources, and 4 appendices.

Key words: tax control, personal income tax, budget settlements, LLC "Фора", tax reporting, taxation.

Year of thesis completion – 2025.

Year of thesis defense – 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП 7

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ. 7

1.1 Сутність та методичні основи податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб..... 7

1.2 Економічна характеристика ТОВ «Фора» та особливості його функціонування 17

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТОВ «ФОРА» 28

2.1. Організація і планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора» 28

2.2. Інформаційно-аналітичне забезпечення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора» 31

2.3 Методика податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора» 37

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ51

ВИСНОВКИ..... 57

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 60

ДОДАТКИ 69

ВСТУП

У сучасних умовах реформування податкової системи України важливе місце займає податковий контроль, який є одним із ключових інструментів забезпечення наповнення бюджету та дотримання податкової дисципліни. Особливу роль у цій системі відіграє контроль за правильністю нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), який є одним із основних джерел формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів. Підвищення ефективності податкового контролю у сфері розрахунків з бюджетом за ПДФО є актуальним завданням, адже від його якості залежить своєчасне надходження коштів до бюджету, рівень соціального забезпечення громадян та фінансова стабільність держави в цілому.

Проблематика податкового контролю розглядалась у працях багатьох українських і зарубіжних науковців, зокрема таких як О. Вінницька, Л. Чвертко, В.Ю. Гаврилюк, О.В. Демченко, Д.Ю. Лісневська та А.А. Славкова, які досліджували питання податкового адміністрування, контролюючих процедур, удосконалення податкової політики та підвищення її ефективності. Однак, незважаючи на значний науковий доробок, питання практичної організації податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб у діяльності конкретних суб’єктів господарювання залишаються недостатньо вивченими та потребують подальших досліджень, особливо в контексті цифровізації податкових процесів.

Метою роботи є дослідження теоретичних засад та практики здійснення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб, формування рекомендацій щодо його вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити сутність та методичні основи податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб;

- проаналізувати основні економічні показники діяльності ТОВ «Фора» та визначити особливості його функціонування;

- висвітлити організацію та планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»;

- дослідити інформаційно-аналітичне забезпечення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»;

- розглянути методику проведення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних ТОВ «Фора»;

- запропонувати напрями вдосконалення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб.

Об'єктом дослідження є процес податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні аспекти податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб.

У процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, індукцію і дедукцію, порівняння, узагальнення, економіко-статистичний та графічний методи, метод економічного аналізу, а також системний підхід для комплексного вивчення організації податкового контролю.

Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти України з питань оподаткування, офіційні дані Державної податкової служби України, фінансова звітність ТОВ «Фора», внутрішні документи підприємства, а також наукові праці, статистичні матеріали, звіти та аналітичні довідки у сфері податкового контролю.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в удосконаленні підходів до організації та проведення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб підприємств з урахуванням сучасних інформаційно-аналітичних технологій та ризик-орієнтованих методів контролю.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання розроблених рекомендацій у діяльності Державної податкової служби України для вдосконалення системи податкового контролю розрахунків з бюджетом з

податку на доходи фізичних осіб підприємств, підвищення ефективності податкового адміністрування, зменшення податкових ризиків.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 48 найменувань. Роботу викладено на 85 сторінках друкованого тексту, що містить 19 таблиць, 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

1.1 Сутність та методичні основи податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб

Система оподаткування є основою фінансової стабільності будь-якої держави, адже саме через податки формуються головні бюджетні ресурси для соціально-економічного розвитку. В Україні одним із ключових податків є податок на доходи фізичних осіб, який відповідно до п. 164.1 ст. 164 Податкового кодексу України визначається як загальний оподатковуваний дохід платника податку, що сплачується фізичними особами або податковими агентами за їх рахунок [27]. Цей податок є не лише важливим джерелом формування доходної частини бюджету, але й інструментом перерозподілу доходів між різними соціальними групами населення.

Упродовж тривалого історичного періоду категорія «дохід» розглядалася переважно в контексті економічної діяльності та отримання прибутку. Проте сучасна економічна наука демонструє зростаючу зацікавленість у поглибленому вивченні механізмів формування, розподілу та використання доходів як на мікро-, так і на макрорівні. Питання визначення сутності доходів населення є одним з центральних у сфері економічної науки, оскільки воно охоплює як фінансові потоки, що забезпечують життєдіяльність індивіда, так і соціально-економічні відносини, які формуються на всіх рівнях суспільства. Різноманіття підходів до тлумачення цієї категорії обумовлене складністю самого явища, багатогранністю джерел надходжень і функціональними аспектами доходу [12, с. 17].

Значущість характеристики у визначенні доходу підкреслюється в роботі В.О. Рядінської та О.О. Дмитрик, які трактують доходи як суму грошових коштів та продуктів, отриманих домогосподарствами протягом певного періоду, зазвичай року [34, с. 93]. Інше бачення доходів подає С. Кучеркова, включаючи

до складу доходу не лише надходження, а й витрати у натуральному вираженні. З одного боку, такий підхід інтегрує соціальні функції доходу - забезпечення фізичного та морального благополуччя, - однак з іншого боку, включення витрат до складу доходів є методологічно некоректним, адже доходи і витрати є економічно протилежними категоріями [12, с. 16].

Податковий контроль є невід'ємною складовою фінансової системи держави та має вирішальне значення для забезпечення наповнення державного та місцевих бюджетів. Відповідно до ст. 26.1 Податкового кодексу України, податковий контроль – система заходів, що здійснюються контролюючими органами з метою перевірки правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, дотримання законодавства з питань обігу готівки, розрахункових операцій, патентування, ліцензування та інших елементів фінансової діяльності. Тобто податковий контроль виконує не тільки фіскальну, але й регулюючу та превентивну функцію, запобігаючи порушенням і сприяючи підвищенню рівня відповідальності платників податків [27]. З метою глибшого розуміння сутності податкового контролю розглянемо різні наукові підходи до його трактування, наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Трактування поняття «податковий контроль»

Автор	Визначення
О. Вінницька, Л. Чвертко	це система заходів, що здійснюється контролюючими органами з метою перевірки правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів до бюджету
В.Ю. Гаврилюк	це форма державного фінансового контролю, спрямована на забезпечення дотримання податкового законодавства суб'єктами господарювання та громадянами з метою наповнення бюджетів усіх рівнів
О.В. Демченко	це діяльність уповноважених органів державної влади щодо спостереження, аналізу та перевірки фінансово-господарських операцій платників податків для виявлення можливих порушень податкових норм
Д.Ю. Лісневська, А.А. Славкова	це процес перевірки виконання платниками податків своїх обов'язків перед державою, що охоплює аналіз документів, звітності, облікових даних і фактичного стану господарської діяльності

Продовження табл. 1.1

Н.О. Лобода, О.М. Чабанюк, Б.Б. Сенишин	це сукупність правових, організаційних і методичних дій податкових органів, спрямованих на забезпечення законності, прозорості та ефективності податкових відносин у державі
Податковий кодекс України	трактує податковий контроль як систему заходів, що здійснюються контролюючими органами з метою перевірки дотримання платниками податків вимог податкового законодавства, правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів, виконання інших обов'язків, покладених на платників податків законом
Положення про Державну податкову службу України	податковий контроль слід трактувати як регламентовану законом діяльність Державної податкової служби, спрямовану на перевірку дотримання платниками податків вимог податкового законодавства, забезпечення правильності нарахування та своєчасності сплати податків, зборів і інших обов'язкових платежів до бюджетів і державних цільових фондів, що реалізується шляхом здійснення контрольних, перевірочних та наглядових повноважень у межах компетенції служби.

Джерело: сформовано автором на основі [3, 4, 8, 14, 15, 27, 47].

Отже, аналіз трактувань поняття «податковий контроль» свідчить, що поняття розглядається як комплексна діяльність державних органів, спрямована на забезпечення дотримання податкового законодавства. Усі визначення підкреслюють контрольну, аналітичну та превентивну функції цього процесу.

Таблиця 1.2

Трактування поняття «податок на доходи фізичних осіб»

Автор	Визначення
Податковий кодекс України	загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з доходів громадян, отриманих у грошовій або негрошовій формі, відповідно до норм податкового законодавства України та зараховується до бюджетів різних рівнів
О.В. Божанова, Л.В. Петрова	форма примусового вилучення частини доходів населення на користь держави, яка забезпечує фінансування публічних потреб через встановлені ставки, об'єкт оподаткування та порядок сплати
Н. Головай, В. Томишн	елемент податкової системи України, що регламентує відносини між державою та платниками - громадянами щодо оподаткування заробітної плати, інших винагород і доходів, отриманих протягом податкового періоду
О. Кравченко, Ю. Пуговкіна	законодавчо закріплений фінансовий інструмент перерозподілу доходів фізичних осіб, спрямований на формування доходної частини державного та місцевих бюджетів шляхом утримання визначеної частки особистих доходів платників

Джерело: сформовано автором на основі [27, 1, 6, 10].

Узагальнення наведених трактувань демонструє багатовимірне розуміння податку на доходи фізичних осіб як обов’язкового загальнодержавного платежу, що має правове закріплення та системний характер. У визначеннях простежується його фіскальне призначення, пов’язане з наповненням державного і місцевих бюджетів, а також регулятивна роль у відносинах між державою та громадянами щодо оподаткування отриманих доходів. Податок розглядається як інструмент примусового перерозподілу частини особистих доходів населення, що функціонує на основі встановлених ставок, об’єктів оподаткування та порядку сплати. Сукупно наведені підходи формують цілісне уявлення про економіко-правову природу податку на доходи фізичних осіб та його місце у податковій системі України.

Сутність податкового контролю розрахунків з бюджетом з ПДФО полягає у систематичній діяльності контролюючих органів, спрямованій на перевірку дотримання платниками податків податкового законодавства щодо нарахування, утримання та своєчасного перерахування цього податку до бюджету [17, с. 56].

Цей контроль виконує низку важливих функцій (рис. 1.1):

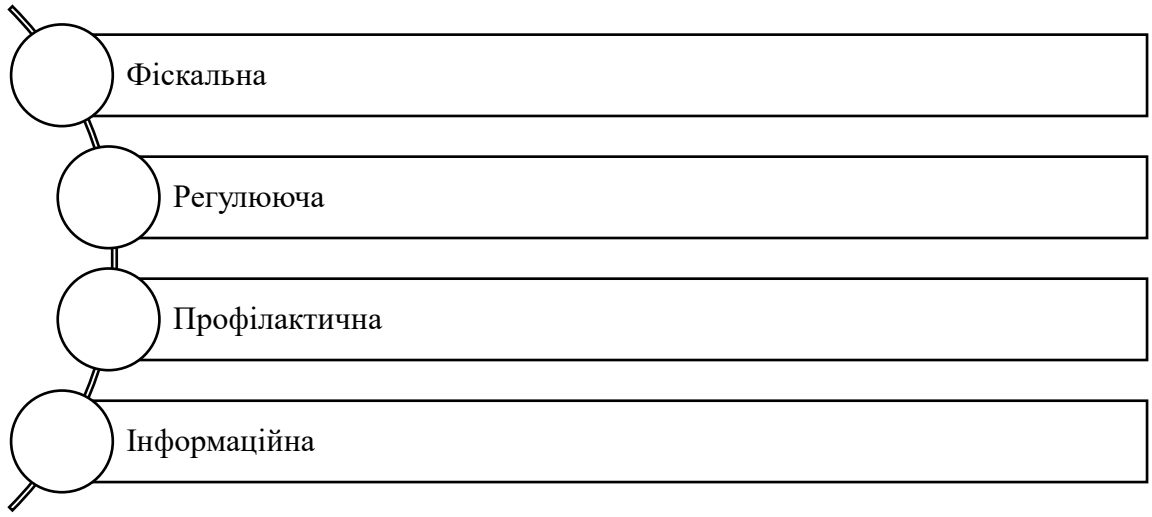

Рис. 1.1 Функції податкового контролю

Джерело: сформовано автором на основі [13].

Фіскальна функція спрямована на забезпечення повноти та своєчасності надходжень податків і зборів до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів. Реалізується через перевірку правильності обчислення податкових

зобов’язань, дотримання строків їх сплати, виявлення випадків заниження бази оподаткування або ухилення від оподаткування. Завдяки її реалізації формується стабільна дохідна база публічних фінансів.

Регулююча функція спрямована на вплив на фінансово-господарську діяльність платників податків шляхом контролю за дотриманням податкового законодавства. Сприяє коригуванню поведінки суб’єктів господарювання у сфері оподаткування, стимулює легалізацію доходів, фінансову дисципліну та раціональне податкове планування відповідно до встановлених норм [13, с. 21].

Профілактична функція орієнтована на запобігання податковим правопорушенням шляхом превентивного впливу. Реалізується через роз’яснювальну роботу контролюючих органів, інформування платників про вимоги законодавства та наслідки їх недотримання, формування відповідального ставлення до виконання податкових обов’язків.

Інформаційна функція забезпечує формування, накопичення та аналіз даних щодо стану податкових надходжень, рівня податкової дисципліни, структури податкових порушень. Отримана інформація використовується для оцінювання ефективності податкової системи, прийняття управлінських рішень у сфері фіскальної політики та удосконалення механізмів контролю.

Головною метою податкового контролю є забезпечення стабільного наповнення дохідної частини державного бюджету, його предметом - перевірка повноти формування бази оподаткування та своєчасності перерахування податків і зборів до бюджету. У ситуації з податком на доходи фізичних осіб контроль має особливе значення, оскільки саме ПДФО є одним із найвагоміших джерел доходів держави. Метою податкового контролю у сфері оподаткування доходів фізичних осіб є виявлення відхилень, помилок та перекручень у звітності, що призводять до недоотримання бюджетних коштів, притягнення порушників до відповідальності шляхом накладення фінансових санкцій та штрафів [35, с. 16].

Відповідно до п. 75.1.1 та п. 76.1 Податкового кодексу України, контроль здійснюється двома основними способами - камеральною перевіркою та ревізією. Її сутність полягає у перевірці правильності заповнення податкової

звітності, арифметичної точності показників та їх відповідності встановленим формам, затвердженим контролюючими органами. Відповідно до п. 76.1 Податкового кодексу України, перевірка здійснюється посадовими особами контролюючого органу без спеціального рішення керівництва або направлення, що забезпечує її оперативність та системність [27]. Основна мета перевірки - виявлення арифметичних, логічних та змістових помилок у податковій звітності, які впливають на обсяг податкових надходжень до бюджету.

Камеральна перевірка проводиться в електронному вигляді або шляхом зіставлення даних із різних інформаційних джерел - систем електронного адміністрування податків, баз казначейського обслуговування, Єдиного реєстру податкових та акцизних накладних тощо. Методика зменшує адміністративне навантаження на платників, забезпечуючи разом із тим високий рівень точності та прозорості контролю. Згідно з п. 76.2 та ст. 86 Податкового кодексу України, порядок проведення камеральних перевірок чітко регламентований: перевірка податкової декларації або уточнюючого розрахунку має здійснюватися протягом 30 календарних днів з дати граничного строку подання звітності. Якщо декларацію подано із запізненням - перевірка починається з дати фактичного подання [3, с. 27].

За результатами камеральної перевірки, у разі виявлення порушень, складається акт у двох примірниках, який після реєстрації у контролюючому органі надсилається платнику податків протягом трьох робочих днів у порядку, визначеному ст. 42 Податкового кодексу України. Документ має не тільки фіксуючий, але й правовий характер, оскільки стає підставою для застосування фінансових санкцій чи подальшого проведення поглибленої перевірки.

Згідно з Наказом Міністерства доходів і зборів України № 165 від 14.06.2013 р., яким затверджено Методичні рекомендації щодо організації та проведення камеральних перевірок податкової звітності платників податків, особлива увага приділяється перевірці форми № 1ДФ - звіту про доходи фізичних осіб і суми утриманих податків. Відповідно до п. 3.4 Наказу № 165, обов'язковій перевірці підлягають основні реквізити: податковий номер або серія і номер

паспорта, ознака доходу, дати прийняття та звільнення з роботи, ознака податкової соціальної пільги. Контролюючі органи перевіряють правильність зазначення сум нарахованого, виплаченого, утриманого та перерахованого податку, що відображені у розділах I та II форми № 1ДФ, включно з військовим збором [44, с. 89].

Контрольно-перевірочний процес становить вагомий етап забезпечення результативності податкового контролю та дотримання податкової дисципліни підприємствами. Його здійснення спрямоване на виявлення порушень у нарахуванні та сплаті податку на доходи фізичних осіб, оцінювання стану організації бухгалтерського обліку й системи внутрішнього контролю на підприємстві. Мета контрольно-перевірочної діяльності полягає у забезпеченні законності, достовірності та повноти відображення господарських операцій, що формують податкові зобов'язання.

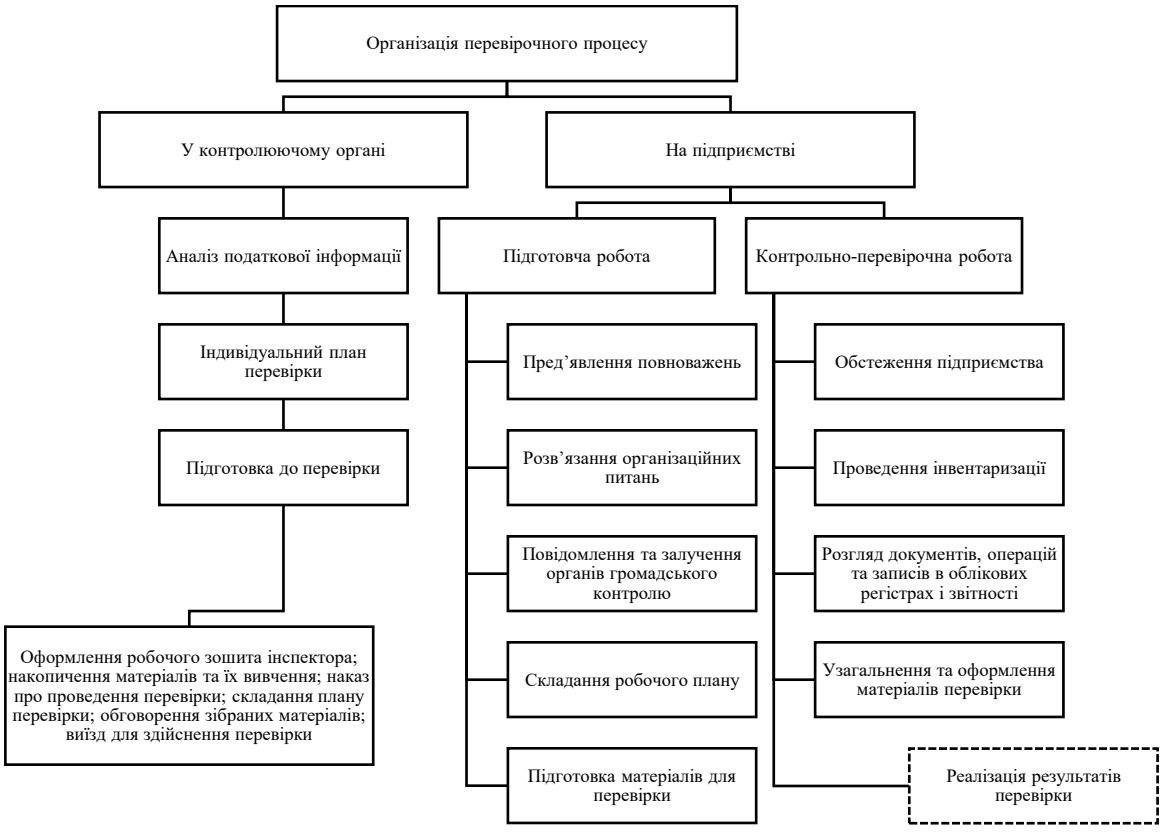

Рис. 1.2. Організація та здійснення контрольно-перевірочного процесу

Джерело: сформовано автором на основі [43].

На початковому етапі перевірки інспектор знайомиться з системою обліку

праці та заробітної плати підприємства, оскільки саме дані формують базу оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Значущим елементом є перевірка чисельності працівників, наявності трудових договорів, правильності оформлення трудових книжок, достовірності інформації про виплати, здійснені за договорами цивільно-правового характеру. Особливу увагу приділяють випадкам виплати премій, матеріальної допомоги чи інших заохочень, які теж підлягають оподаткуванню [15, с. 151].

Необхідно, щоб оплата праці на підприємстві відповідала законодавчо встановленому мінімальному рівню, а всі виплати були належним чином документально підтверджені. Податковий інспектор має перевірити правильність нарахування сукупного оподатковуваного доходу, від якого залежить обсяг податкових зобов'язань підприємства перед бюджетом. Під час перевірки особлива увага приділяється правильності застосування податкової соціальної пільги, оскільки її некоректне використання призводить до заниження суми податку, що підлягає сплаті [35, с. 46].

На завершальному етапі контрольно-перевірочного процесу перевіряється своєчасність і повнота перерахування податку на доходи фізичних осіб до бюджету. Для результату здійснюється звірка бухгалтерських даних з виписками банку та платіжними дорученнями, аналізуються рахунки бухгалтерського обліку - передусім субрахунок «Розрахунки з бюджетом з податку на доходи фізічних осіб». Методика дає змогу податковим органам встановити відповідність між сумами нарахованого та фактично сплаченого податку.

Методичні прийоми податкового контролю ПДФО - це сукупність способів і засобів, за допомогою яких ревізори перевіряють правильність нарахування, повноту та своєчасність перерахування податку до бюджету.

Оскільки ПДФО тісно пов’язаний із виплатою заробітної плати, контроль зазвичай фокусується на взаємозв'язку між бухгалтерськими регістрами та податковою звітністю.

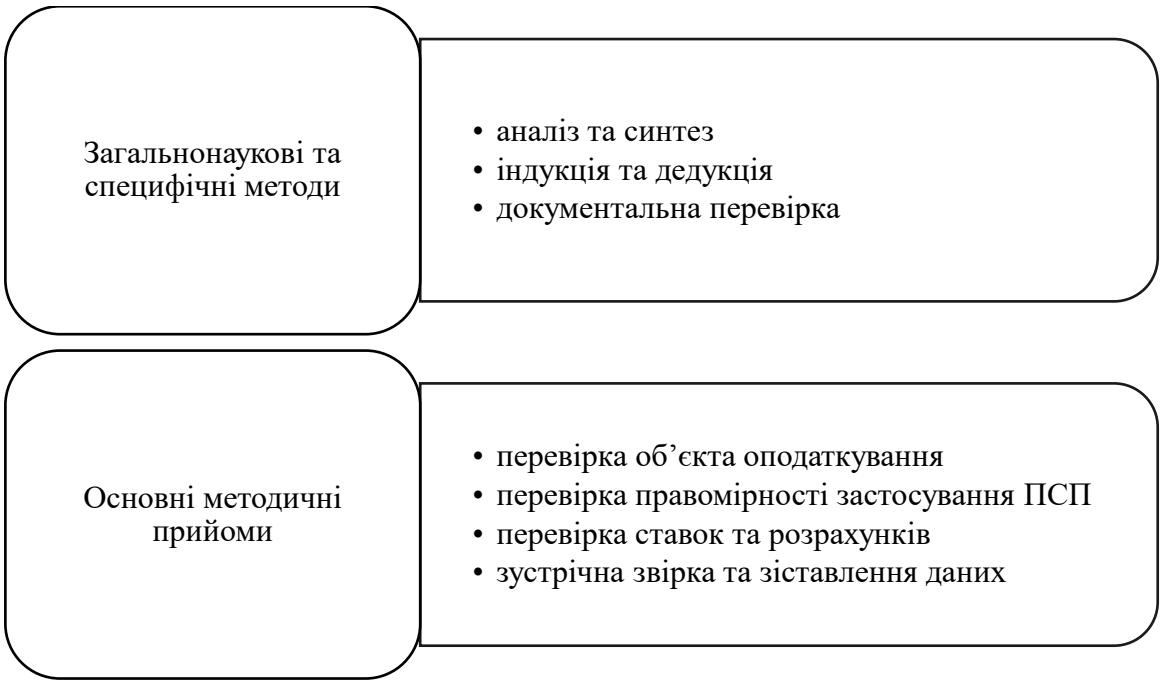

Рис. 1.3 Методичні прийоми податкового контролю ПДФО

Джерело: сформовано автором на основі [35].

Податковий контроль спирається на поєднання загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують системне виявлення порушень у сфері оподаткування доходів фізичних осіб. Аналітичні та узагальнювальні процедури застосовуються для дослідження змін у нарахуванні доходів і відповідних податкових відрахувань за окремі звітні періоди, тоді як логічні методи переходу від одиничних первинних документів до узагальнених показників фінансової та податкової звітності забезпечують цілісність перевірки. Центральне місце займає документальна перевірка, орієнтована на дослідження первинних документів, регістрів бухгалтерського обліку та податкових розрахунків [41, с. 281]. У межах контролю об’єкта оподаткування використовуються формальні й арифметичні прийоми для зіставлення відомостей з нарахування заробітної плати з даними бухгалтерських рахунків, а виплати, що не належать до фонду оплати праці, оцінюються щодо їх включення до оподатковуваного доходу. Нормативно-правова звірка забезпечує контроль правомірності застосування податкової соціальної пільги шляхом аналізу заяв працівників, дотримання граничного рівня доходу та підтвердних документів. Перерахунок податкових зобов’язань охоплює

перевірку ставок податку на доходи фізичних осіб і військового збору, а зустрічна звірка та зіставлення звітних і банківських даних спрямовані на виявлення розбіжностей між нарахованими й фактично перерахованими сумами.

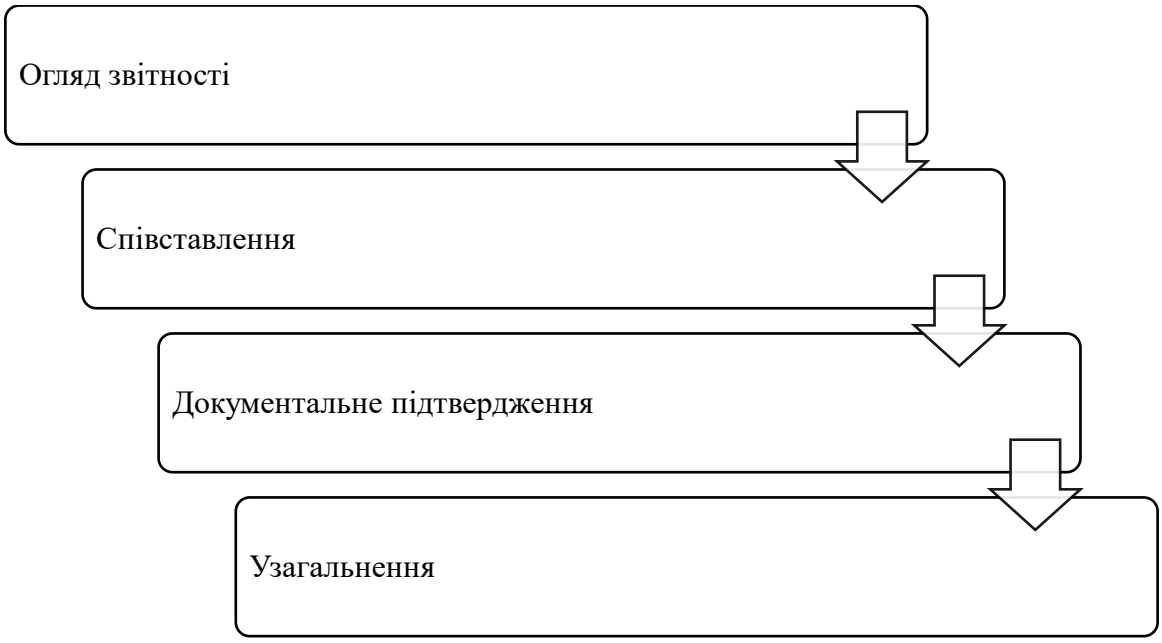

Рис. 1.4 Алгоритм перевірки

Джерело: сформовано автором на основі [42].

Типовий алгоритм перевірки охоплює послідовність взаємопов'язаних контрольних дій, що забезпечують повноту та обґрунтованість висновків контролюючого органу. На підготовчій стадії через огляд звітності здійснюється перевірка дотримання строків подання додатка 4ДФ, що формує базу для подальших процедур. Основна стадія передбачає співставлення показників бухгалтерського обліку та податкової звітності з метою встановлення коректності відображення нарахованих доходів. На стадії глибокого аналізу проводиться документальне підтвердження цивільно-правових договорів з акцентом на фактичний зміст правовідносин та відсутність ознак прихованого працевлаштування. Завершальна стадія зосереджена на узагальненні результатів, підготовці акта перевірки та визначенні фінансових санкцій за виявлених порушень.

Отже, податковий контроль розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб є важливою складовою фінансової системи держави, спрямованою

на забезпечення законності, прозорості та повноти надходжень до бюджету. Його сутність полягає у перевірці правильності нарахування, утримання та своєчасного перерахування ПДФО платниками податків або податковими агентами. Ефективна організація податкового контролю сприяє підвищенню податкової дисципліни, запобігає ухиленню від оподаткування та забезпечує стабільність доходної частини бюджету. Таким чином, податковий контроль виконує не лише фіскальну, а й превентивну та регулюючу функції, зміцнюючи фінансову безпеку держави.

1.2 Економічна характеристика ТОВ «Фора» та особливості його функціонування

ТОВ «Фора» є однією з провідних роздрібних торговельних мереж України, яка протягом 22 років успішно функціонує на вітчизняному ринку. Компанія займає значну нішу у сегменті роздрібної торгівлі продуктами харчування та товарами повсякденного попиту, забезпечуючи широку доступність своїх послуг для населення по всій території країни. Підприємство функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що є однією з найпоширеніших організаційно-правових форм ведення бізнесу в Україні. Статутний капітал компанії становить 750 015 500,00 грн., що свідчить про значний фінансовий потенціал та стабільність підприємства, а також створює надійну фінансову основу для операційної діяльності та здійснення стратегічних інвестицій.

Торговельна мережа «Фора» налічує 362 магазини, розташовані у різних регіонах України. Така широка географія присутності дозволяє компанії охоплювати значну частку споживчого ринку та забезпечувати доступність товарів для населення як у великих містах, так і в менших населених пунктах. Протягом 22 років роботи на українському ринку підприємство зуміло сформувати стійку репутацію надійного торговельного партнера та створити

впізнаваний бренд серед споживачів [38]. Тривалий термін діяльності підкреслює стійкість компанії, накопичений досвід та здатність адаптуватися до мінливих економічних і конкурентних умов. Цей досвід і стабільність компанії є важливою передумовою для подальшого аналізу її організаційної структури, економічних показників та ефективності діяльності, що представлено в табл.1.3.

Таблиця 1.3

Загальна характеристика ТОВ «Фора»

Відомості	Опис
Назва підприємства	ТОВ «Фора»
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Приватна
Профіль роботи	47.11 – Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
Розмір статутного капіталу	750015500,00 грн.
Розмір підприємства	362 магазини
Чисельність співробітників на 2024 рік	9411 осіб

Джерело: сформовано автором на основі [38, 39].

Окрім основної торговельної діяльності, компанія активно диверсифікувала свій бізнес, включивши виробничий напрямок. Додаткові види економічної діяльності підприємства охоплюють [39]:

- КВЕД 10.13 – Виробництво м’ясних продуктів. Цей напрямок дозволяє компанії забезпечувати власну торговельну мережу якісною м’ясною продукцією власного виробництва, що підвищує маржинальність бізнесу та дає можливість контролювати якість продукції на всіх етапах виробництва.

- КВЕД 10.71 – Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання. Власне хлібопекарське виробництво є важливою конкурентною перевагою, оскільки дозволяє пропонувати покупцям свіжу хлібобулочну продукцію щодня під власним контролем якості.

- КВЕД 10.85 – Виробництво готової їжі та страв. Цей напрямок відповідає сучасним тенденціям споживчого ринку, де зростає попит на готові страви та

напівфабрикати, які економлять час споживачів та забезпечують зручність у повсякденному житті.

Вертикальна інтеграція бізнесу, яка поєднує роздрібну торгівлю з власним виробництвом, дозволяє ТОВ «Фора» оптимізувати ланцюжок постачання, забезпечувати стабільність поставок та підтримувати конкурентоспроможні ціни. Така бізнес-модель є ключовим напрямом для збільшення маржинальності та посилення конкурентної переваги через контроль якості та можливість пропонувати унікальний асортимент продукції власного виробництва.

Основна діяльність підприємства зосереджена на роздрібній торгівлі широким асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів, що є типовим для формату супермаркету та магазину «біля дому». Асортимент включає продукти харчування, напої, тютюнові вироби та супутні товари повсякденного попиту. Специфікою діяльності «Фори» є наявність власних виробничих потужностей, що дозволяє компанії контролювати якість продукції, оптимізувати ланцюжок постачання та пропонувати покупцям свіжу продукцію під власним контролем. Власне виробництво охоплює м’ясні продукти, хлібобулочні вироби, кондитерські вироби та готові страви і кулінарію. Цільовою аудиторією підприємства є переважно кінцеві споживачі – населення, яке потребує щоденних продовольчих та супутніх товарів. Широка мережа магазинів орієнтована на забезпечення потреб у густонаселених районах, що робить продукцію доступною для широких верств населення з різним рівнем доходів.

Як товариство з обмеженою відповідальністю, компанія має типову для цієї організаційно-правової форми структуру управління (рис. 1.5):

Рис. 1.5. Організаційна структура ТОВ «Фора»

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Організаційна структура підприємства є раціонально побудованою, що забезпечує ефективний розподіл управлінських повноважень та функціональну спеціалізацію підрозділів. Такий підхід сприяє підвищенню результативності управління, координації між службами та контролю за всіма етапами виробничо-комерційного процесу. Наявність спеціалізованих контролюючих і юридичних підрозділів підсилює систему внутрішнього контролю та гарантує стабільність і законність діяльності компанії.

Власний виробничий профіль свідчить про наявність значного технологічного потенціалу підприємства у харчовій промисловості. Компанія володіє сучасними технологіями виробництва м'ясних, хлібобулочних продуктів та готової їжі, що дозволяє забезпечувати високу якість продукції та оперативно реагувати на зміни споживчих переваг. У сфері роздрібної торгівлі конкурентоспроможність «Фори» залежить від ефективності логістики, впровадження сучасних ІТ-систем та автоматизації бізнес-процесів. Використання передових технологій управління запасами, аналітики продажів та автоматизації операційних процесів дозволяє підприємству підтримувати високі

стандарти обслуговування та оптимізувати операційні витрати.

Наявність сучасного виробничого та технологічного потенціалу створює основу для фінансової стабільності компанії, що відображено у ключових економічних показниках її діяльності за 2022–2024 роки, представлених у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Фора» за 2022-2024 рр.

Тис.грн.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни в абсолютних величинах 2024 р. порівняно з:		Темпи зростання 2024 р. у % до:	
				2022	2023	2022	2023
Капітал							
Валюта балансу	7819573	9922893	11982158	4162631	2058958	153,23	120,75
Власний капітал	79044	98193	521697	427037	421195	551,13	519,09
Нерозподілений прибуток	-360095	-363794	-246454	113641	115031	68,44	68,18
Позиковий капітал	7724867	9822698	11460461	3735594	1637763	148,36	116,67
Поточні зобов’язання і забезпечення	6197013	7899091	9189057	3007706	1291968	148,66	116,36
Необоротні активи	3397621	4624761	5878285	2480664	1253524	173,01	127,1
Нематер. Активи	8958	55107	129308	113945	70255	1371,99	233,44
Основні засоби	3096842	4289338	5302235	2134022	1015243	168,91	124,08
Інвестиційна нерухомість	56945	106813	120429	63484	13616	211,48	112,75
Довгострокові фінансові інвестиції	34829	34829	-	-34829	-34829	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	966	2989	2236	1270	-753	231,47	74,81
Оборотні активи	4421952	5298132	6103873	1681967	805434	138,04	115,2
тому числі запаси	2039234	2320471	2689929	650695	369458	131,91	115,92
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації товарів	19593543	29493148	34952621	15359078	5459473	178,39	118,51
Собівартість проданої продукції	14308731	22038194	25224750	10916019	3186556	176,29	114,46

Продовження табл. 1.5

Валовий прибуток	5284812	7454954	9727871	4443059	2272917	184,07	130,49
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	9767	14142	117047	107280	102905	1198,39	827,66

Джерело: сформовано автором на основі додатків Б і В.

Аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Фора» за 2022-2024 роки свідчить про стійку позитивну динаміку розвитку підприємства. Валюта балансу збільшилася на 53,23% і досягла 11 982 158 тис. грн., що підтверджує нарощування масштабів діяльності компанії. Особливо вражаючим є зростання власного капіталу - у 5,5 разів порівняно з 2022 роком, що свідчить про суттєве зміцнення фінансової стійкості підприємства. Важливою позитивною тенденцією стало скорочення непокритого збитку на 31,56% у 2024 році порівняно з 2022 роком, що вказує на поступове подолання накопичених фінансових проблем минулих періодів.

Операційна діяльність ТОВ «Фора» демонструє помітне пожвавлення: чистий дохід від реалізації зріс на 78,39% за аналізований період і досяг 34 952 621 тис. грн. Валовий прибуток збільшився на 84,07%, що вказує на покращення ефективності основної діяльності та оптимізацію витрат. Найбільш показовою є динаміка чистого фінансового результату – прибуток у 2024 році зріс майже в 12 разів порівняно з 2022 роком і становив 117 047 тис. грн. Водночас варто відзначити зростання позикового капіталу на 48,36%, що може свідчити про активну інвестиційну політику підприємства, про що також засвідчує збільшення нематеріальних активів у 13,7 разів та основних засобів на 68,91%. Отже, аналіз фінансових показників та динаміки розвитку компанії дозволяє перейти до оцінки її сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, що відображено у SWOT-аналізі ТОВ «Фора» в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

SWOT-аналіз ТОВ «Фора»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Велика кількість магазинів, особливо у Києві та Київській області, що забезпечує широке географічне охоплення та доступність	Ціни часто вищі порівняно з дискаунтерами, що може відштовхувати чутливих до ціни покупців.
Орієнтація на зручність та швидкі щоденні покупки, що користується стабільним попитом	Через меншу площу магазинів асортимент товарів вужчий, ніж у гіпермаркетах чи великих супермаркетах
Приналежність до однієї з найбільших торгових груп в Україні дає переваги у логістиці, закупівлях та фінансовій стабільності	Висока плинність лінійного персоналу, що є типовою проблемою для ритейлу і може впливати на якість обслуговування
Наявність ексклюзивних товарів під власними брендами, що дозволяє контролювати ціну та збільшувати маржинальність	Більшість приміщень знаходиться в оренді, що збільшує операційні витрати та ризики, пов'язані зі зміною орендних ставок
Наявність власної програми лояльності «Фора club» для утримання клієнтів та стимулювання повторних покупок	
Можливості	Загрози
Розширення присутності в областях, де мережа наразі представлена слабко	Сильний тиск з боку національних та регіональних мереж, а також неформальної торгівлі
Активне впровадження та масштабування онлайн-замовлень та сервісів доставки	Зниження купівельної спроможності населення через інфляцію та воєнний стан, що веде до економії та пошуку дешевших товарів
Розширення асортименту готової їжі, свіжої випічки та кавових зон, що відповідає сучасному темпу життя	Підвищення цін на енергоносії, комунальні послуги, логістику та зростання заробітних плат
Інтеграція кас самообслуговування, покращення мобільного додатку для персоналізованого маркетингу	Прямі загрози пошкодження або знищення магазинів та складів, порушення ланцюгів постачання через бойові дії
Збільшення частки власних торгових марок в асортименті, особливо в середньому та преміум-сегментах	Можливі зміни у податковому законодавстві, регулюванні торгівлі або трудовому праві

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства.

SWOT-аналіз ТОВ «Фора» виявив значний потенціал підприємства, що базується на сильних конкурентних позиціях у форматі магазинів «біля дому». Ключовими перевагами мережі є широке географічне охоплення, особливо у столичному регіоні, приналежність до потужної торгової групи, що забезпечує синергетичний ефект у логістиці та закупівлях, а також наявність власних торгових марок та програми лояльності. Однак підприємство стикається з

типовими для формату «магазин біля дому» слабкими сторонами: вищими цінами порівняно з дискаунтерами, обмеженим асортиментом через меншу торгову площу та високою залежністю від орендованих приміщень, що створює додаткові операційні ризики. Високу плинність персоналу також слід розглядати як фактор, що потребує системного управлінського втручання для підтримки стабільної якості обслуговування клієнтів.

Стратегічні можливості розвитку ТОВ «Фора» пов'язані передусім з цифровізацією бізнесу, розширенням сервісів доставки та впровадженням інноваційних рішень для покращення клієнтського досвіду, зокрема кас самообслуговування та персоналізованого маркетингу через мобільний додаток. Перспективним напрямком є географічна експансія в регіони з недостатнім представництвом мережі та розширення асортименту готової їжі й premium-сегменту власних торгових марок. Водночас підприємство функціонує в умовах значних загроз: жорсткої конкуренції з боку національних та регіональних мереж, зниження купівельної спроможності населення через інфляцію та воєнний стан, зростання операційних витрат через підвищення цін на енергоносії та логістику. Особливої уваги потребує управління ризиками, пов'язаними з воєнними діями, що можуть призвести до пошкодження інфраструктури та порушення ланцюгів постачання. За умови ефективного використання сильних сторін та реалізації виявлених можливостей, ТОВ «Фора» має перспективи зміцнення ринкових позицій навіть у складних економічних умовах.

Отже, ТОВ «Фора» демонструє стабільне зростання фінансових показників, ефективне управління ресурсами та успішну адаптацію до змін ринкового середовища. Завдяки поєднанню розвиненої торговельної мережі, власного виробництва та інноваційних підходів до обслуговування клієнтів компанія має стійкі конкурентні переваги та значний потенціал подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТОВ «ФОРА»

2.1. Організація і планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»

Організація і планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб у ТОВ «Фора» потребує системного управління фінансовою інформацією та чіткої координації операційних процесів, що відображають рух коштів у межах заробітної плати та інших оподатковуваних виплат. Точність нарахувань та своєчасність перерахування ПДФО визначають не лише фіскальну дисципліну підприємства, а й рівень довіри державних органів до його діяльності. Тому система контролю має охоплювати детальний перегляд первинних даних, автоматизовану обробку інформації в облікових програмах, регулярний аудит коректності ставок, врахування податкових пільг працівників і дотримання установлених строків звітності.

Таблиця 2.1

Організація контролю нарахування та сплати ПДФО в ТОВ «Фора»

Рівень контролю	Підрозділ	Функції та повноваження
Стратегічний	Фінансовий директор	Затвердження політики податкового контролю, моніторинг ефективності системи контролю
Тактичний	Головний бухгалтер	Організація процесу нарахування та сплати ПДФО, контроль дотримання податкового законодавства
Оперативний	Бухгалтер з розрахунку заробітної плати	Нарахування ПДФО, формування податкової звітності, ведення облікових регістрів
Оперативний	Відділ кадрів	Надання інформації про працівників, застосування податкових соціальних пільг, облік соціальних виплат

Джерело: сформовано автором на основі [35].

Організація податкового контролю у ТОВ «Фора» формує послідовну

систему управління податковими ризиками та забезпечує узгодженість дій між різними рівнями управління. На стратегічному щаблі фінансовий директор визначає правила функціонування контролю, формує параметри оцінювання результативності та забезпечує взаємозв'язок податкової політики з фінансовою стратегією підприємства. Такий рівень управління створює передумови для стабільного виконання зобов'язань перед бюджетом та мінімізації можливих порушень у сфері ПДФО.

Тактичні та оперативні ланки зосереджені на практичному виконанні процедур. Головний бухгалтер координує процес нарахування й перерахування ПДФО, здійснює перевірку застосування норм законодавства та контролює коректність формування звітності. Бухгалтер із заробітної плати виконує щоденні функції з обліку, розрахунків і укладання регістрів, що відображають нарахування податку. Відділ кадрів надає інформацію, необхідну для коректного застосування податкових соціальних пільг і оформлення соціальних виплат, що забезпечує точність розрахунків та своєчасність податкових операцій у межах підприємства.

ТОВ «Фора» є одним із провідних підприємств роздрібної торгівлі в Україні, що здійснює свою діяльність у формі мережі супермаркетів. Відповідно до чинного законодавства України, підприємство зареєстроване як юридична особа. Місцезнаходження реєстраційної справи – Києво-Святошинська районна державна адміністрація Київської області. ТОВ «Фора» має статус великого платника податків та перебуває на обліку в Східному міжрегіональному управлінні ДПС по роботі з великими платниками податків (ідентифікаційний код органу: 43968079). Підприємство було взято на облік в реєстрі платників податків 11 грудня 2002 року за номером 1416, а в реєстрі платників єдиного внеску – 16 грудня 2002 року за номером 02-3299 [39].

Як роботодавець, ТОВ «Фора» виконує функції податкового агента щодо утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати та інших виплат своїм працівникам. Враховуючи значну чисельність персоналу (понад 800 осіб станом на 2024 рік), обсяги утримання ПДФО є суттєвими та

становлять важливу складову надходжень до державного бюджету [39]. У зв'язку з цим організація належного податкового контролю розрахунків з бюджетом з ПДФО набуває критичного значення як для самого підприємства, так і для контролюючих органів.

Система внутрішнього податкового контролю на ТОВ «Фора» побудована з урахуванням специфіки діяльності підприємства та вимог чинного законодавства. Організаційна структура контролю за розрахунками з ПДФО включає декілька рівнів відповідальності та охоплює різні підрозділи підприємства.

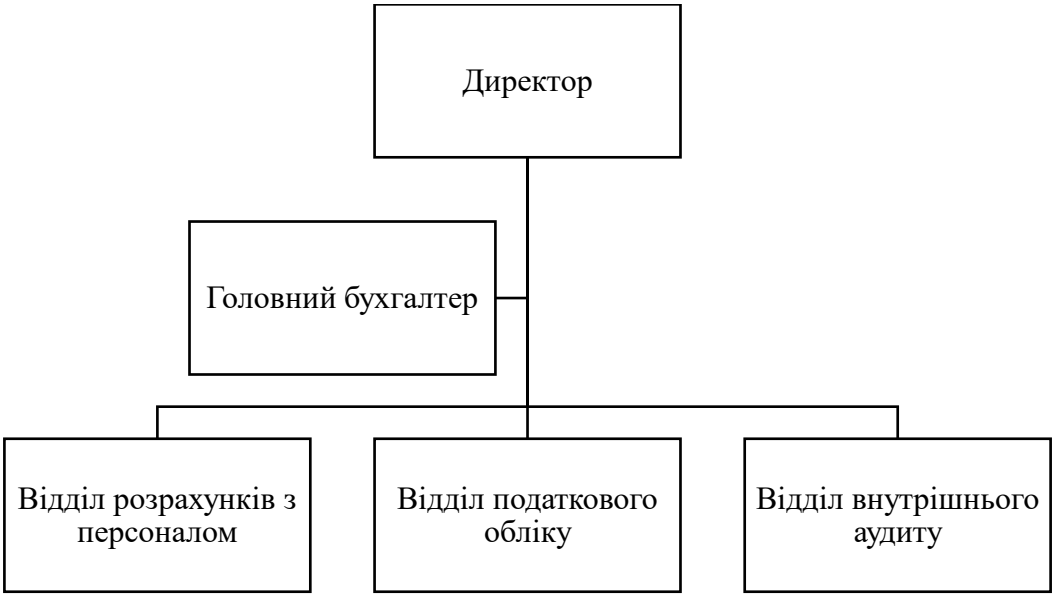

Рис. 2.1 Організаційна структура податкового контролю на ТОВ «Фора»

Джерело: сформовано автором на основі [45].

На першому рівні відповідальності знаходиться директор підприємства, який несе загальну відповідальність за організацію системи податкового контролю та своєчасність сплати податкових зобов'язань. Безпосереднє керівництво процесом здійснює головний бухгалтер, який координує роботу всіх підрозділів, залучених до процесу обліку та контролю ПДФО.

Відділ розрахунків з персоналом відповідає за первинний етап контролю – правильність нарахування заробітної плати, визначення бази оподаткування ПДФО та здійснення утримань відповідно до встановлених ставок. Співробітники цього відділу щомісячно формують відомості нарахування

заробітної плати, розраховують суми ПДФО до утримання з урахуванням податкових соціальних пільг та інших передбачених законодавством відрахувань.

Відділ податкового обліку здійснює наступний рівень контролю: узагальнює дані про утримані суми ПДФО, формує податкову звітність (форму № 1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку»), контролює строки подання звітності та сплати податку до бюджету. Цей підрозділ також забезпечує взаємодію з контролюючими органами, готує відповіді на запити ДПС та організовує документальне забезпечення у разі проведення перевірок.

Зовнішній податковий контроль діяльності ТОВ «Фора» здійснюється Східним міжрегіональним управлінням ДПС по роботі з великими платниками податків відповідно до положень Податкового кодексу України. Статус великого платника податків передбачає посилений режим податкового контролю та особливий порядок взаємодії з контролюючими органами. Контроль включає камеральні та документальні перевірки правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податків та зборів до бюджету (рис. 2.2).

Камеральні перевірки проводяться щомісячно після подання ТОВ «Фора» податкової звітності форми № 1ДФ. Контролюючий орган здійснює автоматизовану перевірку арифметичної правильності заповнення звітності, логічний контроль показників, порівняння даних з попередніми звітними періодами. Система електронного адміністрування податків автоматично виявляє невідповідності між нарахованими та сплаченими сумами ПДФО, що є сигналом для поглибленого аналізу.

У випадку виявлення розбіжностей або наявності ризикових показників, контролюючий орган має право призначити документальну позапланову перевірку. Планові документальні перевірки ТОВ «Фора» проводяться відповідно до затвердженого річного плану-графіка перевірок суб'єктів господарювання. Враховуючи статус підприємства як великого платника податків, такі перевірки зазвичай проводяться один раз на два роки.

Рис. 2.2 Схема процесу податкового контролю ТОВ «Фора»

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Ефективне планування податкового контролю у ТОВ «Фора» базується на принципах систематичності, комплексності та превентивності. Головний бухгалтер підприємства щорічно розробляє план заходів з внутрішнього податкового контролю, який затверджується директором (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Планування податкового контролю на підприємстві

Захід контролю	Періодичність	Відповідальний підрозділ	Документальне оформлення
Звірка відомостей нарахування зарплати з даними табельного обліку	Щомісячно	Відділ розрахунків з персоналом	Акт звірки
Перевірка правильності застосування ПСП	Щомісячно	Відділ розрахунків з персоналом	Відомість контролю ПСП

Продовження табл. 2.2

Звірка розрахунків ПДФО з даними бухобліку	Щомісячно	Відділ податкового обліку	Довідка про звірку
Контроль своєчасності перерахування ПДФО	Щомісячно	Відділ податкового обліку	Реєстр платежів
Внутрішній аудит розрахунків з ПДФО	Щоквартально	Відділ внутрішнього аудиту	Звіт про аудит
Комплексна перевірка податкового обліку	Щороку	Відділ внутрішнього аудиту	Аудиторський висновок

Джерело: сформовано автором.

План внутрішнього контролю включає щомісячні, щоквартальні та річні заходи. На щомісячній основі здійснюється звірка відомостей нарахування заробітної плати з даними табельного обліку робочого часу, перевіряється правильність застосування податкових соціальних пільг (ПСП), контролюється відповідність сум утриманого ПДФО даним бухгалтерського обліку. Окрема увага приділяється контролю своєчасності перерахування утриманих сум податку до бюджету, оскільки порушення строків сплати тягне за собою накладення штрафних санкцій.

Щоквартально відділ внутрішнього аудиту проводить вибіркову перевірку правильності нарахування ПДФО по окремих працівниках різних категорій (керівники, спеціалісти, робітники). Перевіряється правильність застосування ставок оподаткування, врахування всіх видів доходів, що підлягають оподаткуванню, дотримання порядку надання та відміни податкових соціальних пільг. За результатами перевірки складається звіт з рекомендаціями щодо усунення виявлених недоліків.

Щорічна комплексна перевірка охоплює всі аспекти податкового обліку ПДФО за звітний рік. Аналізується повнота відображення у податковій звітності всіх оподатковуваних виплат працівникам, правильність формування річної декларації про майновий стан та доходи по найманих працівниках, відповідність даних синтетичного та аналітичного обліку. Результати річної перевірки використовуються для планування заходів контролю на наступний рік та удосконалення системи внутрішнього контролю.

Важливою складовою планування є підготовка до можливих перевірок з боку контролюючих органів. З цією метою на підприємстві створена система організації зберігання первинних документів, що забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації. Всі відомості нарахування заробітної плати, розрахункові таблиці утримань, податкова звітність систематизуються та зберігаються у паперовому та електронному вигляді протягом встановленого законодавством строку (не менше трьох років).

Таким чином, організація і планування податкового контролю розрахунків з бюджетом з ПДФО на ТОВ «Фора» побудовані на принципах комплексного підходу, що включає як внутрішній контроль на всіх етапах нарахування та сплати податку, так і систематичну взаємодію з контролюючими органами. Така система дозволяє своєчасно виявляти та усувати помилки, мінімізувати податкові ризики та забезпечувати повноту надходжень ПДФО до бюджету.

2.2. Інформаційно-аналітичне забезпечення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»

Інформаційно-аналітичне забезпечення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб у ТОВ «Фора» формує основу для всебічної оцінки податкових зобов’язань підприємства та своєчасного виявлення відхилень у нарахуванні доходів працівникам. Система збирання відомостей охоплює сукупність даних про фінансово-господарську діяльність, що містить відображення нарахувань у грошовій й негрошовій формі, структуру виплат, обсяг оподатковуваних доходів, базу ЄСВ та результати внутрішнього контролю. Така інформація формує аналітичне поле, у межах якого визначається коректність податкових розрахунків, повнота виконання зобов’язань і узгодженість дій бухгалтерських та кадрових служб. Для ТОВ «Фора» це має особливе значення, оскільки підприємство характеризується великим масивом кадрових операцій, різноманітністю нарахувань та значними обсягами руху

заробітної плати, що потребує системної аналітики й тісної взаємодії підрозділів.

Під час проведення податкових перевірок контролюючий орган спирається на розширений спектр джерел, що дозволяє сформувати багатовимірну картину податкової поведінки підприємства. Використання даних, отриманих від самого платника, зокрема файлів SAF-T, дає змогу оцінити структуру виплат та зіставити показники облікових програм із податковою звітністю. Інформація від банків та інших фінансових установ забезпечує аналіз руху коштів на рахунках, що допомагає встановити відповідність фактичних операцій задекларованим нарахуванням ПДФО та військового збору [46]. Значення має й обмін даними з державними органами, включно з Національним банком України та інституціями, що координують цифрову економіку, адже це дає змогу врахувати статуси резидентства, спеціальні режими та результати зовнішніх контрольних заходів. Важливим доповненням є відомості, оприлюднені у відкритому доступі або подані за зверненнями споживачів щодо порушень при проведенні розрахункових операцій. Сукупність таких джерел створює комплексну інформаційну платформу, яка підтримує об’єктивність податкового контролю та посилює його аналітичну результативність.

Елементом інформаційно-аналітичної інфраструктури ТОВ «Фора» виступає використання програмного забезпечення M.E.Doc, що забезпечує електронний документообіг з контролюючими органами. Через нього здійснюється формування та подання звітності, отримання квитанцій про прийняття документів, підписання звітів електронним підписом, зберігання архіву та підтримка актуальності зв’язку з податковою службою. Офіційний статус сервісу гарантує юридичну значущість переданих матеріалів і підвищує надійність комунікацій. Водночас функціонування M.E.Doc передбачає наявність електронних ключів та стабільне інтернет-з’єднання, що впливає на організацію облікового процесу і потребує своєчасного адміністрування цифрових ресурсів. Для підприємства це формує цифрову інфраструктуру, яка підтримує податковий контроль і оптимізує інформаційні потоки між органами управління та державою.

Податковий контроль у ТОВ «Фора» спирається не лише на збирання та обробку інформаційних потоків, а й на застосування алгоритмів зіставлення задекларованих показників із бухгалтерськими даними, відомостями інформаційних систем ДПС та результатами попередніх контрольних операцій. Такі алгоритми забезпечують можливість оцінити узгодженість нарахувань ПДФО, військового збору та ЄСВ із фактичними оборотами рахунків, зафіксованими у стандартному аудиторському файлі SAF-T та звітності підприємства. Детальне звіряння граф додатка 4 ДФ із рухом коштів за субрахунком 641 дає змогу виявити відхилення, що свідчать про наявність заборгованості, несвоєчасність перерахувань чи виплати доходів без утримання податку. Порівняння задекларованих сум із даними ІКП ІКС «Податковий блок» за відповідними кодами класифікації доходів бюджету дає можливість встановити фактичні обсяги сплат і визначити, чи відповідає поведінка підприємства вимогам податкової дисципліни [46].

Окремий напрям аналітики стосується перевірки правильності відображення доходів за ознаками «109», «153», «101», «102» та розрахунку ЄСВ у частині виправлення помилок попередніх періодів. Звіряння цих показників дозволяє встановити, чи не занижено базу оподаткування дивідендів, чи не приховано виплати у вигляді поворотної фінансової допомоги та чи не подано некоректні уточнення щодо сум ЄСВ. Застосування такого підходу посилює достовірність податкових розрахунків, формує підстави для своєчасного коригування помилок і підвищує рівень відповідності ТОВ «Фора» вимогам чинного законодавства. Усі алгоритми перевірки та приклади зіставлення викладено у дод. А, де наведена узагальнена таблиця з переліком використовуваних показників, аудиторських тестів та можливих відхилень.

Нормативне регулювання подання інформації, на яку спирається податковий контроль, визначене пунктом 51.1 статті 51 ПКУ, згідно з яким платники подають Податковий розрахунок з розбивкою за місяцями відповідного кварталу. Для періоду припинення юридичної особи звіт подається до завершення процедури реєстрації припинення. Відомості щодо нарахованих сум

ЄСВ формуються на підставі бухгалтерських документів, які підтверджують факт нарахування виплат, що підлягають обкладанню ЄСВ відповідно до Закону № 2464 [27].

Форма Податкового розрахунку, порядок заповнення й перелік додатків визначено наказом МФУ № 4 [48]. Додаток 4 ДФ відображає суми нарахованого доходу, утриманого і сплаченого ПДФО та військового збору, а сам Податковий розрахунок з 2021 року об'єднує три напрями звітності: ПДФО, військовий збір та ЄСВ. До цього платники подавали окремі форми [46]:

- форма № 1ДФ - квартальна персоніфікована інформація про доходи та утримані податки;

- Звіт № Д4 - місячний звіт про нарахування ЄСВ, сформований відповідно до наказу № 435.

Під час перевірки загального порядку заповнення форми № 1ДФ та додатка 4 ДФ контролюючий орган оцінює:

- відповідність персоніфікованих сум нарахувань і утримань даним бухгалтерських регістрів;

- точність зазначених ознак доходів;

- правильність застосування соціальних пільг;

- узгодження зведених даних щодо процентів, виграшів, бюджетних грантів та доходів від реалізації продукції із первинними бухгалтерськими документами.

Аналіз показників Податкового розрахунку та Звіту № Д4 спрямований на встановлення випадків заниження бази для ЄСВ, некоректного застосування ставки, неврахування максимальної величини бази та ненарахування ЄСВ на різницю між мінімальною зарплатою та фактичними виплатами. Для цього порівнюються «Звітний», «Звітний новий» та «Уточнюючий» типи розрахунків із первинними даними бухгалтерського обліку. Усі показники мають відображатися у гривнях із копійками, що усуває ризики округлення та нечіткості у контролі [35, с. 31].

Таблиця 2.3

Аналіз плинності кадрів та руху персоналу ТОВ «Фора»

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 від 2022, +-	Темп росту 2024 до 2022, %
Середньооблікова чисельність, осіб	9450	9274	9192	-258	97,3
Кількість прийнятих працівників, осіб	4350	3980	3850	-500	88,5
Кількість звільнених працівників, осіб	4600	4120	3940	-660	85,7
Коефіцієнт плинності кадрів, %	48,7	44,4	42,9	-5,8	-
Кількість осіб, що мали право на ПСП, осіб	1920	2050	2180	260	113,5

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Проведений аналіз плинності кадрів та руху персоналу ТОВ «Фора» за 2022–2024 роки демонструє стійку тенденцію до скорочення чисельності працівників і зниження інтенсивності кадрових переміщень. Середньооблікова чисельність персоналу зменшилася з 9450 осіб у 2022 році до 9192 осіб у 2024 році, що відповідає скороченню на 258 осіб або 2,7 %. Кількість прийнятих працівників за аналізований період знизилася на 500 осіб - з 4350 до 3850, а кількість звільнених - на 660 осіб, з 4600 до 3940, що позитивно відобразилося на динаміці коефіцієнта плинності кадрів, який скоротився з 48,7 % до 42,9 %. На фоні зменшення загальної чисельності персоналу спостерігається зростання кількості працівників, які мали право на податкову соціальну пільгу: з 1920 осіб у 2022 році до 2180 осіб у 2024 році, або на 13,5 %, що вказує на зміни у структурі персоналу та рівні оплати праці.

Таблиця 2.4

Динаміка та структура фонду оплати праці ТОВ «Фора»

тис.грн.

Складові фонду оплати праці	2022	2023	2024	Відхилення 2024 від 2022, +-
Фонд основної заробітної плати	1003470	1456244	2065181	1061711
Фонд додаткової з.п.	286706	416070	590052	303346
Інші заохочувальні та компенсаційні виплати	86012	124821	177016	91004
Лікарняні	57340	83213	118009	60669

Продовження табл. 2.4

УСЬОГО ФОП	1433528	2080348	2950258	1516730

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Проведений аналіз засвідчує стале зростання фонду оплати праці ТОВ «Фора» протягом 2022–2024 років: загальний обсяг ФОП збільшився з 1 433 528 тис. грн у 2022 році до 2 950 258 тис. грн у 2024 році, абсолютне відхилення склало 1 516 730 тис. грн. Найбільший приріст сформував фонд основної заробітної плати, який зріс на 1 061 711 тис. грн та досяг 2 065 181 тис. грн у 2024 році, що визначило домінуючу частку у структурі виплат. Фонд додаткової заробітної плати збільшився з 286 706 тис. грн до 590 052 тис. грн, приріст склав 303 346 тис. грн, що свідчить про активніше використання доплат і надбавок. Обсяг інших заохочувальних та компенсаційних виплат зріс на 91 004 тис. грн, а витрати на оплату лікарняних - на 60 669 тис. грн, що відображає підвищення соціальних гарантій персоналу. Загальна динаміка ФОП характеризується інтенсивним зростанням усіх складових із збереженням провідної ролі основної заробітної плати.

Таблиця 2.5

Порівняльна динаміка нарахування ПДФО та Військового збору ТОВ «Фора»

тис.грн.

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 від 2022, +-
Сума нарахованого доходу	1433528	2080348	2950258	1516730
Сума виплаченого доходу	1433528	2080348	2950258	1516730
Сума нарахованого ПДФО	258035	374463	531046	273011
Сума перерахованого ПДФО	258035	374463	531046	273011
Сума нарахованого Військового збору	21503	31205	44254	22751
Ефективна ставка податку, %	19,5	19,5	19,5	0

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Порівняльна динаміка нарахування податкових платежів ТОВ «Фора» за 2022–2024 рр. характеризується стійким зростанням бази оподаткування та відповідних сум ПДФО і військового збору. Сума нарахованого й виплаченого

доходу зросла з 1 433 528 тис. грн у 2022 р. до 2 950 258 тис. грн у 2024 р., що формує приріст на 1 516 730 тис. грн. На тлі розширення фонду оплати праці нарахування ПДФО збільшилися з 258 035 тис. грн до 531 046 тис. грн, а військового збору - з 21 503 тис. грн до 44 254 тис. грн, приріст за період становив відповідно 273 011 тис. грн і 22 751 тис. грн. Повна відповідність між нарахованими та перерахованими сумами податків відображає стабільну платіжну дисципліну підприємства, тоді як незмінний рівень ефективної податкової ставки 19,5 % протягом усіх років підтверджує відсутність змін у структурі оподаткування доходів.

Отже, узгодження інформації всіх додатків створює цілісне аналітичне середовище, у межах якого здійснюється достовірний контроль нарахувань і сплат ПДФО, військового збору та ЄСВ у ТОВ «Фора». Таке поєднання нормативних вимог, цифрових ресурсів та аналітичних алгоритмів підсилює податкову дисципліну та формує передумову для стабільного виконання обов’язків платника.

2.3 Методика податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб ТОВ «Фора»

Методика податкового контролю на підприємстві формує систему процедур, спрямованих на перевірку точності визначення бази оподаткування, правильності застосування ставок та повноти перерахування обов’язкових платежів до бюджету. Для ТОВ «Фора» така методика ґрунтується на нормах Податкового кодексу України та Закону № 2464 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування», що регламентують порядок нарахування податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), військового збору та єдиного внеску. Зміст контрольних дій формується через аналіз джерел інформації, що включають первинні документи, фінансову і податкову звітність, регістри бухгалтерського обліку та дані інформаційно-комунікаційних систем

ДПС [27]. Такий підхід спрямований на виявлення відхилень у нарахуваннях і забезпечення відповідності проведених операцій чинному законодавству.

У межах проведення контролю визначається роль податкового агента, яким відповідно до статті 171 Податкового кодексу виступає роботодавець. На ТОВ «Фора» цей статус зобов'язує підприємство обчислювати, утримувати та перераховувати ПДФО з усіх видів доходів, що нараховуються працівникам, включно з грошовими й негрошовими виплатами. Пункт 164.3 Кодексу підкреслює необхідність врахування всіх доходів, а пункт 164.6 визначає порядок зменшення бази оподаткування на суму страхових внесків і податкової соціальної пільги. Додатково контролюється застосування валютного курсу НБУ під час перерахунку доходів, отриманих в іноземній валюті (пункт 164.4). Для негрошових доходів база оподаткування визначається за звичайними цінами з урахуванням підвищувального коефіцієнта згідно з пунктом 164.5. Таке нормативне підґрунтя створює алгоритм перевірки правильності визначення об'єкта оподаткування у всіх можливих ситуаціях [27].

Контроль охоплює й оцінку правомірності застосування податкової соціальної пільги, порядок якої регулюється статтею 169 Кодексу. Перевіряється наявність підтвердних документів від працівників, дотримання обмежень за доходом та правильність застосування відповідного розміру пільги. Окремий блок методики присвячено аналізу операцій з поворотною фінансовою допомогою, доходами фізичних осіб - підприємців, виплатами за цивільно-правовими договорами та іншими доходами, переліченими у статтях 170, 172, 173 Кодексу. Такі операції часто містять ризики помилкового трактування трудових відносин, що потребує детального вивчення змісту договорів і фактичних умов співпраці.

Складовою методики є перевірка правильності нарахування та сплати військового збору відповідно до підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу. Аналіз включає встановлення об'єкта оподаткування, коректність застосування ставки 1,5% та звірення перерахованих сум із даними аналітичних рахунків, а також з інформацією інтегрованої картки платника

(форми оперативного обліку № 15 ІКП). Такий підхід дозволяє з'ясувати наявність заборгованості, її причини та відповідність проведених розрахунків установленим строкам [46].

Не менш значущим напрямом контролю є дослідження правильності нарахування єдиного внеску. Закон № 2464 встановлює перелік платників, правила визначення бази нарахування (стаття 7), порядок застосування ставки 22 відсотки, винятки з нарахування, а також строки сплати внеску. Перевірка охоплює зіставлення сум заробітної плати та інших виплат з їхнім відображенням на рахунках бухгалтерського обліку, порівняння даних з інформацією технологічного коду 71010000 в ІКП, а також аналіз дотримання вимог про сплату внеску під час кожної виплати доходу. Окремо оцінюється відповідність нарахованих сум мінімальній базі ЄСВ, розміру мінімальної заробітної плати та правилам визначення авансових платежів.

Методика контролю включає перевірку строків сплати ПДФО та військового збору відповідно до статті 168 Кодексу. Контролюється своєчасність перерахування під час виплати доходу, дотримання триденного строку при виплаті доходів у негрошовій формі чи готівкою з каси, а також правила сплати податку з нарахованих, але не виплачених доходів. Для цього аналізуються платіжні документи, касові ордери, відомості нарахування заробітної плати та дані ІКС «Податковий блок» за кодами класифікації доходів бюджету 11010100, 11010200, 11010400, 11011200, 11011000 [46].

У практичній реалізації на ТОВ «Фора» зазначена методика ґрунтується на поєднанні документального аналізу, автоматизованих облікових систем та внутрішнього контролю за коректністю обчислень. Вивчаються дані первинних документів - табелів обліку робочого часу, розрахунково-платіжних відомостей, наказів, договорів, актів, авансових звітів - і звіряються з показниками податкового розрахунку (додаток 4ДФ), звітності з ЄСВ та бухгалтерських регістрів. У межах методики застосовуються аудиторські тести для виявлення неповних або неправильно відображених сум доходів, неточностей у визначенні об'єкта оподаткування чи порушень строків сплати.

Таблиця 2.6

Динаміка чисельності персоналу та фонду оплати праці ТОВ «Фора»

Показник	Рік			Відхилення 2024 від 2022	
	2022	2023	2024	+-	%
Середньооблікова чисельність, осіб	9450	9274	9192	-258	-2,73
Фонд оплати праці, тис. грн	1433528	2080348	2950258	1516730	105,81
Середньомісячна заробітна плата, грн	12645	18693	26754	14109	111,6
Нараховано ПДФО, тис. грн	258035	374463	531046	273011	105,84
Нараховано військового збору, тис. грн	21503	31205	44254	22751	105,82

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Динаміка кадрового складу ТОВ «Фора» демонструє стійке скорочення чисельності працівників на 2,73% за три роки, що відповідає зменшенню на 258 осіб. Незважаючи на зниження персоналу, фінансові параметри оплати праці зростають прискореними темпами. Підвищення середньомісячної заробітної плати на 111,6% свідчить про суттєве зміцнення мотиваційних стимулів, що створює базу для утримання кваліфікованих кадрів і посилення їх продуктивності навіть за умов оптимізації штату.

Розширення фонду оплати праці на 1,516 млрд грн формує відчутний вплив на податкові зобов’язання підприємства: сума ПДФО зросла на 273 млн грн, а обсяг військового збору збільшився на 22,75 млн грн. Таке зростання відображає підвищення податкової дисципліни та зростання ролі підприємства у формуванні бюджетних надходжень. Сукупні тенденції демонструють, що фінансова стратегія «Фора» концентрується на посиленні матеріального забезпечення персоналу, що підсилює стійкість кадрової моделі та сприяє стабільності операційних процесів.

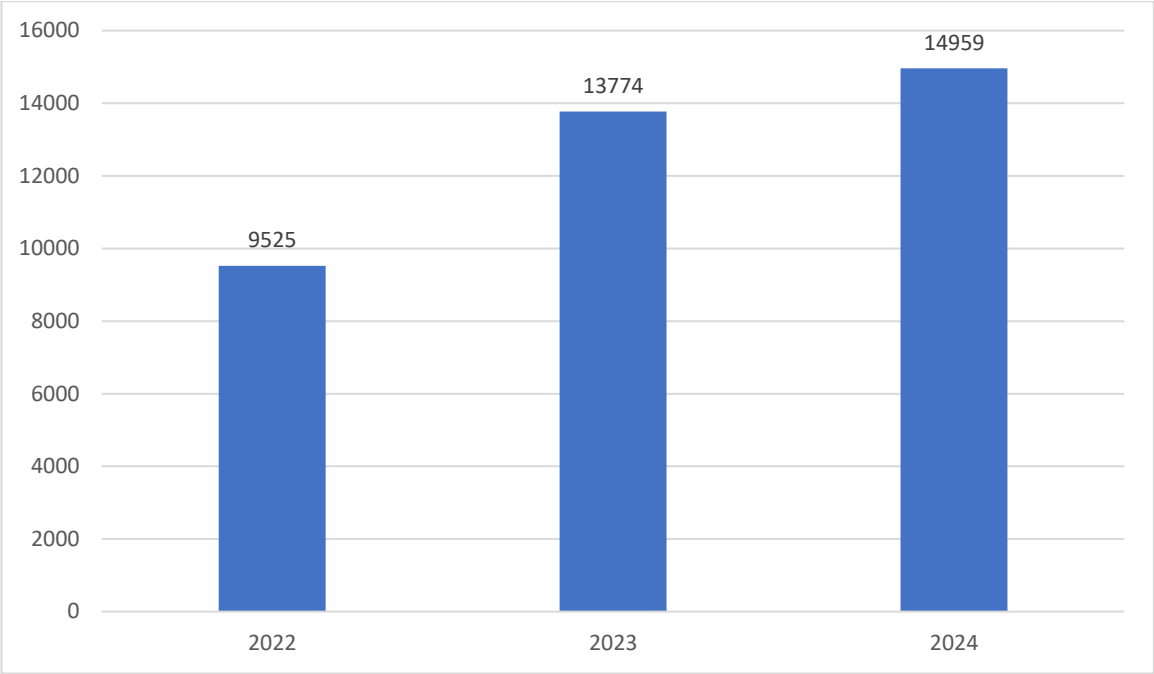

Рис. 2.3 Заборгованість по ПДФО на кінець року, 2022-2024рр., тис.грн.

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Динаміка, відображена на рис. 2.3, демонструє поступове зростання сум, не перерахованих до бюджету на кінець звітного періоду, що свідчить про ускладнення розрахунків ТОВ «Фора» з податковими органами в межах обов'язків щодо ПДФО. Підвищення показників упродовж трирічного циклу формує сигнал про посилення навантаження на внутрішні фінансові процедури та потребує системного аналізу причин накопичення заборгованості. Така тенденція посилює значення контролю за регламентом виплат, точністю нарахувань і ритмічністю бюджетних перерахувань, адже своєчасне коригування облікових операцій зменшує ризики фіскальних претензій і підтримує стабільність податкової дисципліни підприємства.

З метою оцінки коректності податкових нарахувань по заробітній платі, розглянемо детальний розподіл утриманого ПДФО.

Таблиця 2.7

Аналіз структури утриманого ПДФО за категоріями працівників ТОВ «Фора» у 2024 р.

Категорія працівників	Чисельність		Фонд оплати праці		ПДФО нараховано		Середня сума ПДФО на 1 особу, тис. грн
	осіб	%	тис. Грн	%	тис. Грн	%	
Керівники вищої ланки	9	0,1	32103	1,09	5779	1,09	642,1
Керівники середньої ланки	87	0,95	124562	4,22	22421	4,22	257,7
Спеціалісти	412	4,48	221413	7,5	39854	7,5	96,7
Продавці-касири	5847	63,61	1638957	55,54	295012	55,54	50,5
Складські працівники	1243	13,52	401468	13,61	72264	13,61	58,1
Технічний персонал	896	9,75	280135	9,49	50424	9,49	56,3
Водії	698	7,59	251620	8,53	45292	8,53	64,9
Всього	9192	100	2950258	100	531046	100	57,8

Джерело: сформовано автором на основі [45].

Структура утриманого ПДФО у ТОВ «Фора» за підсумками 2024 р. демонструє нерівномірний розподіл податкового навантаження між категоріями персоналу, що відображає різницю у рівні доходів та функціональному навантаженні працівників. Найбільша частина податку припадає на продавців-касирів, які формують основну чисельність колективу: за їх рахунок акумулюється понад половина суми ПДФО. Подібна концентрація пояснюється масштабом операційних процесів мережі та вагомою часткою торговельного персоналу у фонді оплати праці. У спеціалістів, складських працівників і технічного персоналу податкове навантаження має помірний рівень; при цьому середня сума ПДФО на одну особу коливається між 50–100 тис. грн, що відображає середній рівень заробітної плати у зазначених групах.

Порівняно з основними категоріями персоналу, керівні посади характеризуються значно вищою індивідуальною сумою податку. У керівників вищої ланки середній розмір ПДФО перевищує 640 тис. грн на особу, що формує виразний контраст із працівниками лінійних професій. Показники середньої

ланки демонструють більш збалансований обсяг податкових відрахувань, проте все ж утримують істотно вищі значення порівняно з операційними підрозділами. Таке співвідношення свідчить про структуровану систему оплати праці, у якій рівень відповідальності та управлінські функції прямо впливають на обсяг оподатковуваного доходу, забезпечуючи прогнозовану модель податкового навантаження в межах підприємства.

Таблиця 2.8

Аналіз своєчасності перерахування ПДФО до бюджету ТОВ «Фора» у 2024 р.

Місяць	Дата виплати заробітної плати	Сума утриманого ПДФО, тис. Грн	Граничний термін перерахування	Фактична дата перерахування	Відхилення, днів	Примітка
Січень	30.01.2024	42156	05.02.2024	02.02.2024	-3	У строк
Лютий	28.02.2024	41893	05.03.2024	04.03.2024	-1	У строк
Березень	29.03.2024	43287	03.04.2024	03.04.2024	0	У строк
Квітень	30.04.2024	44012	07.05.2024	06.05.2024	-1	У строк
Травень	31.05.2024	45189	05.06.2024	05.06.2024	0	У строк
Червень	28.06.2024	44527	03.07.2024	03.07.2024	0	У строк
Липень	31.07.2024	46334	05.08.2024	05.08.2024	0	У строк
Серпень	30.08.2024	45781	04.09.2024	04.09.2024	0	У строк
Вересень	30.09.2024	44956	03.10.2024	03.10.2024	0	У строк
Жовтень	31.10.2024	46128	06.11.2024	06.11.2024	0	У строк
Листопад	29.11.2024	43674	04.12.2024	04.12.2024	0	У строк
Грудень	30.12.2024	43109	08.01.2025	08.01.2025	0	У строк
Всього	-	531046	-	-	-5	Порушень немає

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

Упродовж 2024 р. ТОВ «Фора» дотримувалося стабільного ритму перерахування ПДФО, демонструючи відпрацьовану систему контролю за виконанням податкових зобов’язань. Усі платежі надходили до бюджету в межах установленого строку, а в окремі місяці – раніше граничної дати. Найпомітніше випередження простежується у січні, коли податок спрямовано на три дні раніше, що відображає наявність чітких процедур, здатних забезпечити ритмічність

розрахунків незалежно від коливань у графіку виплат заробітної плати. Така поведінка свідчить про високий рівень узгодженості між кадровою службою, фінансовою дирекцією та бухгалтерією, які забезпечують своєчасне формування первинних даних та оперативне проведення розрахункових операцій.

Подальший аналіз показує, що систематичне виконання строків зберігається упродовж усіх місяців року, не створюючи ситуацій із простроченням, які могли б спричинити донарахування штрафних санкцій. Відсутність відхилень у більшості періодів демонструє здатність підприємства підтримувати стабільний рівень фінансової дисципліни, що зміцнює його репутацію сумлінного податкового агента. Підсумковий показник відхилення у мінус п’ять днів засвідчує тенденцію до перерахування податку раніше строку, що формує додаткову гарантію для бюджету та знижує ймовірність операційних ризиків під час пікових навантажень на облікові системи. Такий підхід сприяє формуванню передбачуваного податкового циклу, який впливає на загальну прозорість фінансових процесів підприємства.

Таблиця 2.9

Перевірка правильності визначення бази оподаткування ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік

Показник	Дані ТОВ «Фора», тис. Грн	Дані податкового інспектора, тис. Грн	Відхилення		
			+-	%	Примітка
Фонд основної заробітної плати	2065181	2065181	-	-	Відхилень не виявлено
Фонд додаткової заробітної плати	590052	595230	5178	0,88	Не включено премії до святкових дат для 47 працівників
Інші заохочувальні та компенсаційні виплати	177016	182894	5878	3,32	Не включено одноразові виплати при виході на пенсію (12 осіб)
Лікарняні	118009	118009	-	-	Відхилень не виявлено
Матеріальна допомога понад 2 690 грн	-	8746	8746	-	Не включено до бази оподаткування мат. Допомогу, що перевищує ліміт

Продовження табл. 2.9

Вартість подарунків працівникам	-	2134	2134	-	Не включено вартість подарунків понад 50% мін. зарплати
Усього база оподаткування	2950258	2972194	21936	0,74	Занижено базу на 21 936 тис. грн

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

Проведена перевірка засвідчує наявність заниження бази оподаткування ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік на суму 21 936 тис. грн, що сформувалося через неповне відображення окремих виплат у складі оподатковуваного доходу. Розбіжності зафіксовано за фондом додаткової заробітної плати через неурахування премій до святкових дат для 47 працівників, за іншими заохочувальними та компенсаційними виплатами у зв’язку з невідображенням одноразових виплат при виході на пенсію 12 осіб, а також за матеріальною допомогою понад встановлений граничний розмір і вартістю подарунків працівникам понад норматив. За основною заробітною платою та лікарняними розбіжності відсутні. Виявлені відхилення свідчать про порушення порядку формування бази оподаткування, що призвело до недонарахування податкових зобов’язань з податку на доходи фізичних осіб.

Таблиця 2.10

Перевірка правильності застосування ставок ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік

Вид доходу	Кількість випадків	Застосована ставка ТОВ «Фора», %	Нормативна ставка, %	Сума доходу, тис. грн	Утримано податку ТОВ «Фора», тис. грн	Має бути утримано, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Примітка
Заробітна плата	9192	18	18	2772243	498924	498924	-	Відхилень не виявлено
Премії та бонуси	8456	18	18	767068	138072	138072	-	Відхилень не виявлено

Продовження табл. 2.10

Додаткові виплати	412	18	18	177016	31863	31863	-	Відхилень не виявлено
Матеріальна допомога	18	-	18	8746	-	1574	1574	Помилково не утримано ПДФО
Вартість подарунків	9	-	18	2134	-	384	384	Помилково не утримано ПДФО
Дивіденди	4	5	9	12340	617	1111	494	Застосовано ставку 5% замість 9%
Винагороди за ЦПД	67	18	18	8823	1588	1588	-	Відхилень не виявлено
Усього	18407	-	-	3748370	671064	673516	2452	Недоутримано ПДФО на 2 452 тис. грн

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

Перевірка правильності застосування ставок ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік засвідчує загальну відповідність оподаткування заробітної плати, премій, бонусів, додаткових виплат і винагород за цивільно-правовими договорами чинним нормативним вимогам, оскільки у зазначених видах доходів використано ставку 18 % без фінансових розбіжностей. Порушення зафіксовано під час оподаткування матеріальної допомоги та вартості подарунків працівникам, за якими податок не утримувався, що призвело до недоутримання 1 574 тис. грн та 384 тис. грн відповідно. Додатково встановлено помилкове застосування ставки 5 % замість нормативних 9 % під час оподаткування дивідендів, що спричинило недоутримання 494 тис. грн ПДФО. Сукупно виявлені порушення зумовили недоутримання податку на доходи фізичних осіб на суму 2 452 тис. грн, що потребує донарахування податкових зобов’язань і коригування розрахунків.

Таблиця 2.11

Перевірка правильності застосування податкової соціальної пільги у ТОВ «Фора» за 2024 рік

Категорія працівників	Кількість осіб з ПСП ТОВ «Фора»	Кількість осіб з ПСП	Відхилення, осіб	Сума застосованої пільги ТОВ «Фора», тис. грн	Сума ПСП, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Причина розбіжності
Працівники з доходом до 3 430 грн	1847	1847	-	37486	37486	-	Відхилень не виявлено
Працівники з 1 дитиною	189	189	-	7670	7670	-	Відхилень не виявлено
Працівники з 2 дітьми	124	118	-6	10086	9599	-487	Застосовано ПСП без підтвердних документів (6 осіб)
Працівники з 3+ дітьми	18	15	-3	2191	1827	-364	Дохід перевищував 3 430 грн (3 особи)
Усього	2178	2169	-9	57433	56582	-851	

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

Перевірка застосування податкової соціальної пільги у ТОВ «Фора» за 2024 рік показала, що у більшості категорій працівників ПСП використано коректно, з повним відображенням кількості осіб та сум пільги. Виявлено розбіжності у випадках працівників з двома та трьома й більше дітьми: пільга була застосована без наявності підтвердних документів для шести осіб і нарахована працівникам з доходом понад 3 430 грн для трьох осіб, що призвело до завищення суми ПСП на 851 тис. грн. Усього недотримання вимог законодавства щодо підтвердження права на пільгу торкнулося дев’яти осіб, що потребує коригування нарахувань.

Таблиця 2.12

Перевірка правильності нарахування та утримання військового збору у ТОВ «Фора» за 2024 рік

Показник	Дані ТОВ «Фора», тис. грн	Дані податкового інспектора, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Відхилення, %	Примітка
База для нарахування військового збору	2950258	2972194	+21 936	+0,74	Занижено базу через невключення окремих виплат
Нараховано військового збору (1,5%)	44254	44583	+329	+0,74	Недонараховано через заниження бази
Фактично утримано військового збору	44254	44254	-	-	Утримано відповідно до нарахованої суми
Має бути утримано	-	44583	329	+,74	Виявлено недоутримання

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

Перевірка нарахування та утримання військового збору у ТОВ «Фора» за 2024 рік виявила заниження бази для обчислення збору на 21 936 тис. грн через невключення окремих виплат, що призвело до недонарахування податку на 329 тис. грн, або 0,74 %. Фактично утримана сума відповідає нарахованій, проте відсутність коректного включення всіх складових доходу спричинила недоутримання військового збору на зазначену суму, що потребує донарахування та уточнення податкових зобов’язань.

Для наочності отриманих результатів доцільно представити дані у структурованій формі. Наступна таблиця відображає узагальнені порушення при нарахуванні та сплаті ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік.

Таблиця 2.13

Узагальнення виявлених порушень при нарахуванні та сплаті ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік

№	Вид порушення	Сума порушення, тис. грн	Недоотримано ПДФО, тис. грн	Недоотримано ВЗ, тис. грн	Штрафні санкції, тис. грн	Пені, тис. грн	Загальна сума донарахувань, тис. грн
1	Заниження бази оподаткування через невключення виплат	21936	3948	329	1055	284	5616
2	Неправильне застосування ставок	4944	494	-	123	34	651
3	Необґрунтоване застосування ПСП	851	153	-	38	10	201

Джерело: складено автором на основі даних перевірки.

У результаті перевірки нарахування та сплати ПДФО у ТОВ «Фора» за 2024 рік встановлено комплекс порушень, що призвели до недонарахування податкових зобов’язань і військового збору. Найбільші розбіжності виникли через заниження бази оподаткування внаслідок невключення окремих виплат, що спричинило недоотримання ПДФО на 3 948 тис. грн і військового збору на 329 тис. грн, а також формування штрафних санкцій і пені на загальну суму 1 339 тис. грн. Додатково виявлено неправильне застосування ставок ПДФО на 494 тис. грн, що спричинило донарахування 651 тис. грн, та необґрунтоване використання податкової соціальної пільги, яке призвело до недоотримання 153 тис. грн податку і донарахування 201 тис. грн. Сумарно загальна сума донарахувань, включно зі штрафами та пенею, склала 6 568 тис. грн, що потребує коригування податкової звітності та донарахування податкових зобов’язань.

Для виправлення ситуації та мінімізації ризиків у майбутньому, рекомендується впровадити наступний комплекс заходів:

1. Організаційні та облікові заходи:

- детальний перегляд усіх нарахувань (премій, матеріальної допомоги, подарунків, компенсацій за використання авто тощо) на предмет їх включення до

оподатковуваного доходу згідно зі ст. 164 ПКУ;

- налаштування облікової системи (ERP/1С) на автоматичне блокування пільги, якщо дохід працівника перевищує встановлений поріг;

- провести інвентаризацію наявності власноруч написаних заяв від працівників та підтверджуючих документів.

2. Фінансові заходи:

- невідкладна сплата задекларованих сум недоїмки (4 595 тис. грн ПДФО та 329 тис. грн ВЗ), штрафів та пені для уникнення подальшого нарахування санкцій;

- подання уточнюючих розрахунків за формою №4ДФ за відповідні квартали 2024 року.

3. Навчання та контроль:

- проведення семінару щодо змін у податковому законодавстві, зокрема стосовно «негрошового» коефіцієнта при наданні додаткових благ;

- закріплення обов’язку за головним бухгалтером щомісячно перевіряти відповідність застосованих ставок ПДФО.

Отже, аналіз податкових нарахувань ТОВ «Фора» за 2024 рік засвідчує загалом належне виконання зобов’язань із ПДФО та військового збору, проте виявлено низку системних порушень, що призвели до недонарахування податків і формування штрафних санкцій. Основними джерелами відхилень стали неповне включення додаткових виплат до бази оподаткування, помилки в застосуванні ставок ПДФО та необґрунтоване використання податкової соціальної пільги. Сукупна сума донарахувань з урахуванням пені та штрафів склала понад 6,5 млн грн, що потребує коригування фінансової та податкової звітності. Виявлені тенденції підкреслюють необхідність систематизації облікових процедур, удосконалення внутрішнього контролю та підвищення кваліфікації відповідальних працівників для забезпечення точності нарахувань і своєчасності перерахувань до бюджету.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Напрями вдосконалення податкового контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб охоплюють формування цілісної системи управління інформаційними потоками, підвищення точності облікових процедур і зміцнення внутрішніх механізмів фінансової відповідальності підприємств. Ефективність контролю залежить від здатності підприємства своєчасно і коректно відстежувати всі операції, пов'язані з нарахуванням виплат працівникам, застосуванням податкових соціальних пільг та дотриманням строків перерахування податку. Розбудова якіснішої моделі контролю ґрунтується на системному аналізі джерел інформації, глибокій перевірці відповідності розрахунків вимогам законодавства й усуненні причин, що спричиняють помилки у звітності чи затримки у перерахуванні платежів.

Удосконалення податкового контролю передбачає розширення використання автоматизованих інструментів обробки даних. Сучасні бухгалтерські програми створюють можливість оперативно зіставляти відомості про доходи, утримання та виплати, формуючи прозору цифрову картину податкових зобов'язань. Автоматизовані модулі мінімізують ризик технічних неточностей під час формування звітності, забезпечують чітку фіксацію дат фінансових операцій і допускають швидке виявлення відхилень у розрахунках [7]. Використання таких рішень спрямоване на зміцнення достовірності інформаційних масивів, які формують податкову базу, що особливо суттєво для великих роботодавців із розгалуженою структурою оплати праці.

Технологічні та аналітичні напрями вдосконалення контролю ПДФО формують основу для переходу до проактивної моделі податкового нагляду, у межах якої ключові рішення ґрунтуються на глибинному аналізі масивів даних (рис. 3.1). Використання Big Data та алгоритмів штучного інтелекту створює

умови для прогнозування ймовірності порушень через зіставлення задекларованих доходів із реальними фінансовими потоками. Інтеграція даних із різних державних і фінансових реєстрів у межах системи електронної звітності забезпечує цілісність відомостей та оперативне виявлення розбіжностей, що суттєво знижує ризик помилок під час формування податкової інформації [23, с. 297].

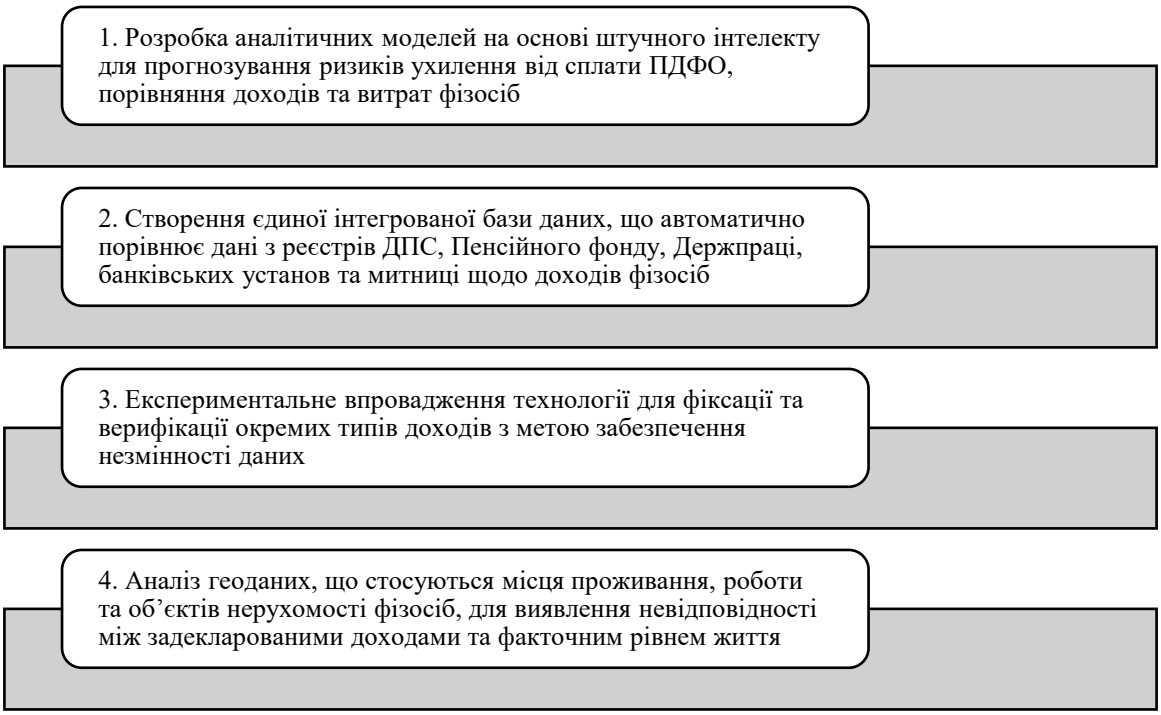

Рис. 3.1 Етапи впровадження аналітичних технологій контролю доходів фізичних осіб

Джерело: сформовано автором.

Застосування блокчейн-рішень створює додатковий рівень прозорості, адже фіксація операцій у незмінному реєстрі унеможливлює коригування інформації заднім числом. Це особливо актуально для доходів інвестиційного характеру або криптовалютних активів, де традиційні інструменти контролю менш ефективні. Використання геоаналітики доповнює загальну систему моніторингу через дослідження зв'язків між місцем проживання, майновим станом і задекларованими доходами, що сприяє виявленню осіб із невідповідністю між реальним рівнем життя та податковими показниками. Сукупність таких технологічних рішень формує комплексну цифрову

інфраструктуру нагляду, здатну значно підвищити результативність контролю ПДФО.

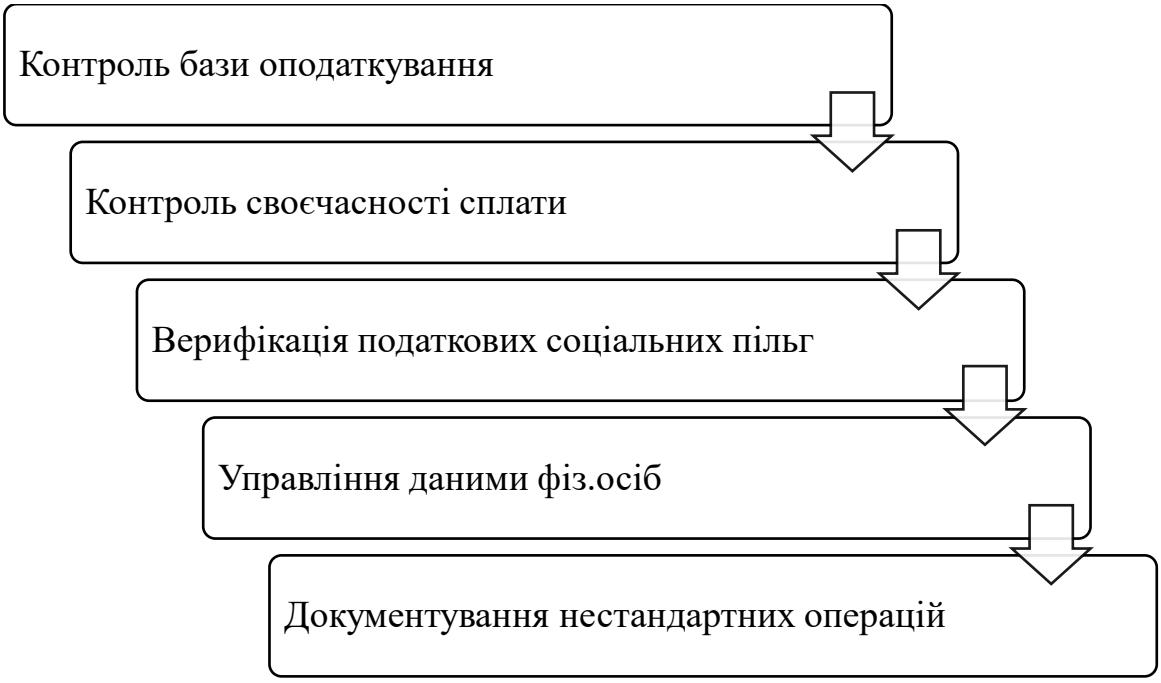

Рис. 3.2 Операційні та процедурні напрями вдосконалення податкового контролю розрахунків з бюджетом з ПДФО

Джерело: сформовано автором.

Операційні процедури контролю ПДФО формують цілісну систему врегулювання нарахувань, документування та перевірок, що спрямована на підвищення точності податкових розрахунків. Особлива увага приділяється структурованому веденню документів, адже коректна класифікація всіх видів виплат усуває ризики помилок під час визначення оподатковуваної бази. Розроблені інструкції забезпечують уніфікацію дій бухгалтерів і кадрових працівників, що сприяє узгодженості між первинними даними та розрахунком ПДФО. Додаткові заходи стосуються регламентування оформлення специфічних операцій, для яких необхідно мати повний комплект підтвердних документів. Це створює умови для чіткого аналітичного відстеження всіх нестандартних виплат і зниження ризику податкових претензій під час перевірок.

Раціональне управління строками сплати та верифікація пільг працівників формують інший напрям підвищення дієвості контролю. Використання

автоматизованих нагадувань і системи подвійного погодження платежів усуває затримки в перерахуванні податкових сум, що підтримує стабільність розрахунків із бюджетом [21, с. 428]. Створення електронної бази персоналу прискорює обробку інформації про працівників і оптимізує процес формування об’єднаної звітності. Систематична перевірка документів на податкові соціальні пільги підвищує точність їх застосування та зменшує кількість відхилень, що зміцнює внутрішній контроль і підвищує достовірність податкових показників підприємства.

Таблиця 3.1

Стратегічні напрями вдосконалення податкового контролю розрахунків з бюджетом з ПДФО ТОВ «Фора»

№	Напрям вдосконалення	Заходи для ТОВ «Фора»	Результат
1	Системний ризик-орієнтований підхід	Впровадження внутрішньої системи оцінки податкових ризиків, пов'язаних з виплатами фізичним особам	Зосередження контролю на операціях з найвищим ризиком порушень, підвищення ефективності внутрішнього контролю
2	Автоматизація та цифровізація	Інтеграція бухгалтерської програми підприємства з податковою звітністю по ПДФО	Мінімізація людської помилки при заповненні декларацій та прискорення процесу формування звітності
3	Підвищення кваліфікації	Регулярне навчання відповідальних співробітників щодо останніх змін у податковому законодавстві по ПДФО	Забезпечення актуальності знань та зниження ризику ненавмисних помилок або невірної класифікації доходів
4	Внутрішній податковий аудит	Проведення щорічного внутрішнього аудиту розрахунків ПДФО перед поданням річної звітності	Своєчасне виявлення та виправлення помилок до початку зовнішньої податкової перевірки
5	Комунікація з ДПС	Активна участь у комунікаційних платформах ДПС, використання електронного кабінету платника для отримання консультацій та попереджень	Оперативне реагування на можливі запити та уникнення штрафів через нерозуміння норм

Джерело: сформовано автором.

Стратегічні напрями вдосконалення контролю розрахунків з бюджетом з податку на доходи фізичних осіб у ТОВ «Фора» спрямовані на формування керованої, технологічно оснащеної та превентивної системи перевірки виплат

працівникам. Упровадження ризик-орієнтованої моделі створює базу для раннього виявлення ділянок з підвищеною ймовірністю помилок, що стосуються складних схем оплати, преміювання, додаткових нарахувань чи соціальних пільг. Таке рішення підсилює внутрішній контроль, оскільки аналітична оцінка ризиків спрямовує увагу бухгалтерії на найбільш чутливі операції й допомагає раціонально розподіляти ресурси. Паралельна цифровізація процесів через інтеграцію бухгалтерського програмного забезпечення зі звітними формами ПДФО усуває ручні дії, прискорює підготовку декларацій і знижує імовірність технічних похибок, що часто виникають під час формування великого масиву розрахункових даних.

Системність удосконалення підсилюється безперервним підвищенням кваліфікації працівників, відповідальних за облік виплат фізичним особам. Постійні зміни нормативної бази потребують регулярного оновлення знань, аби уникати помилкової класифікації доходів, некоректного застосування пільг або неверифікованих нарахувань [10, с. 29]. Важливою складовою є внутрішній податковий аудит, що проводиться перед поданням річної звітності. Такий аудит дає змогу встановити неточності у розрахунках, скоригувати записи в облікових регістрах, перевірити узгодженість податкових даних із первинними документами та забезпечити прозорість для подальших зовнішніх перевірок.

Завершальний елемент модернізації полягає у посиленні комунікації з ДПС через електронний кабінет платника й участь у консультаційних майданчиках. Своєчасне отримання роз’яснень, повідомлень про можливі помилки або оновлення нормативних вимог допомагає підприємству оперативно реагувати на зміни та уникати штрафних наслідків. Така взаємодія сприяє формуванню передбачуваної та контрольованої системи адміністрування ПДФО, що підвищує загальний рівень податкової дисципліни ТОВ «Фора» та робить процес розрахунків із бюджетом більш прозорим і керованим.

Узагальнення свідчить про поступовий перехід системи контролю ПДФО до цифровізованої моделі з аналітичним ядром, здатним оперативно реагувати на відхилення у розрахунках. Підприємство посилює нагляд за виплатами через

поєднання ризикоорієнтованого аналізу, автоматизованих інструментів і чітко структурованих процедур перевірки. Такий підхід формує прогнозоване середовище адміністрування податку, де помилки виявляються завчасно, а узгодженість дій бухгалтерських і кадрових служб підвищує достовірність податкових даних.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних положень щодо природи доходів фізичних осіб і ролі податкового контролю демонструє, що ПДФО посідає провідне місце у структурі податкових надходжень держави, формуючи суттєвий обсяг ресурсів для бюджету. За даними Податкового кодексу, саме коректність визначення оподатковуваного доходу та повнота його перерахування впливають на стабільність фінансової системи. Аналіз наукових підходів показує, що різні автори по-різному трактують сутність доходу, однак усі наголошують на його ролі як економічної основи життєдіяльності домогосподарств. У межах податкового контролю особливе значення мають процедури перевірки звітності, які здійснюються протягом 30 календарних днів відповідно до вимог ст. 76.1 ПКУ, а також порядок оформлення акта перевірки, який направляється платнику протягом трьох робочих днів.

Економічна характеристика ТОВ «Фора» свідчить про значні масштаби діяльності підприємства, яке налічує 362 магазини та має статутний капітал 750 015 500 грн. Компанія забезпечує роботою понад 9,4 тис. осіб, що підкреслює її соціальну вагу та вплив на локальні ринки праці. Аналіз фінансових показників демонструє зростання валюти балансу з 7 819 573 тис. грн у 2022 р. до 11 982 158 тис. грн у 2024 р., тоді як власний капітал збільшився з 79 044 тис. грн до 521 697 тис. грн. Паралельно чистий дохід від реалізації зріс з 19 593 543 тис. грн до 34 952 621 тис. грн, а чистий фінансовий результат піднявся з 9 767 тис. грн до 117 047 тис. грн. Така динаміка підтверджує ефективність управління ресурсами та здатність підприємства розширювати операційну діяльність, що створює стійкий фундамент для подальших стратегічних рішень та зміцнення конкурентних позицій.

Система організації та планування контролю ПДФО у ТОВ «Фора» свідчить про сформовану трирівневу модель управління, у якій стратегічні, тактичні та оперативні функції взаємодіють для забезпечення точності нарахувань і стабільного виконання податкових зобов’язань. Стратегічний

рівень, що зосереджений у повноваженнях фінансового директора, формує політику контролю та орієнтири оцінювання її результативності. Тактична ланка - головний бухгалтер - відповідає за координацію процесів нарахування й утримання податку, що у 2024 р. охопило понад 531 тис. грн щомісячних податкових відрахувань. Оперативний рівень забезпечує щоденну роботу з первинними даними, що формуються на основі інформації кадрового обліку та виплат, які у 2024 р. охоплювали діяльність 9 192 працюючих.

Проведений аналіз демонструє, що модель планування податкового контролю у ТОВ «Фора» спирається на систематичну перевірку ключових елементів розрахунку ПДФО: бази оподаткування, ставок, термінів утримання й перерахування податку. Протягом 2024 р. підприємство здійснило дванадцять платежів податку без жодного випадку прострочення, а в окремі місяці забезпечило перерахування раніше встановленого строку - зокрема, у січні на три дні. Стабільність виконання графіка підтверджується повною відповідністю даних регістрів обліку звітності у формах 1ДФ та додатку 4ДФ.

Функціонування внутрішньої системи контролю забезпечує своєчасне виявлення відхилень у розрахунках ПДФО, що підтверджується результатами аналізу типових помилок. Упродовж року фіксують поодинокі неточності у застосуванні пільг, а несвоєчасні перерахування трапляються не частіше ніж 1-2 рази на рік, створюючи ризик штрафів у межах 10-25% від суми затриманих платежів. Водночас технічні помилки у формі 1ДФ обмежуються 3-4 випадками, що свідчить про загальну контрольованість процесу. З огляду на обсяг утриманого ПДФО - 531 046 тис. грн у 2024 р. - підтримання точності розрахунків є критично значущим для підприємства. Система планування та контролю, яка функціонує у ТОВ «Фора», дозволяє звужувати зону податкових ризиків, забезпечувати передбачуваність бюджетних надходжень та формувати дисципліновану модель виконання зобов’язань перед державою.

Підсумовуючи результати дослідження, викладені у третьому розділі, можна зазначити, що вдосконалення контролю ПДФО у ТОВ «Фора» набуває системного характеру й охоплює технологічну, аналітичну та організаційну

складові. Аналіз показує, що інтеграція цифрових інструментів з ризикоорієнтованими методами оцінки підвищує точність розрахунків, сприяє своєчасному виявленню відхилень та формує передбачувану модель адміністрування податку. Удосконалені процедури перевірки, структуроване ведення документів, автоматизоване супроводження розрахунків, підготовка персоналу й активна взаємодія з контролюючими органами створюють узгоджену систему податкового нагляду, яка забезпечує прозорість фінансових потоків і стійкість звітних процесів. Сукупність цих рішень формує дієве середовище управління податковими зобов'язаннями, що зміцнює фінансову дисципліну підприємства та підвищує достовірність податкової інформації у межах його господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Божанова О. В., Петрова Л. В. Реформування податку з доходу фізичних осіб: сучасний стан та перспективи. *Економічний вісник*. 2020. № 2. С. 65-74.
2. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
3. Вінницька О., Чвертко Л. Податковий контроль як елемент взаємодії платників податків та податкових органів. *Економічні горизонти*. 2024. №1(27). С. 24-34.
4. Гаврилюк В.Ю. Теоретичні засади та ключові принципи визначення сутності податкового контролю. *Молодий вчений*. 2023. №5(117). С. 132-137.
5. Гнидюк І. В., Уманець Л. В., Гончаренко Т. В. Оцінка податку на доходи фізичних осіб як фіскального показника. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 279– 285. URL : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-2_0-pages-279_285.pdf
6. Головай Н., Томишн В. Оподаткування доходів фізичних осіб: від фіскальної функції до соціальної ефективності. Дев'яті Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія : зб. наук. праць (м. Тернопіль, 17 лист. 2023 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2023. С. 45-47
7. Данилишин В., Синиця С. Напрями реформування податку на доходи фізичних осіб. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-13
8. Демченко О.В. Оцінка ефективності податкового контролю. *Приазовський економічний вісник*. 2019. №4 (15). С.253-257.
9. Кодекс законів про працю України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text
10. Кравченко О., Пуговкіна Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: Матеріали VII Міжнародної науково-

практичної Інтернет-конференції, м. Дніпро, 4–5 берез. 2024 р. 2024. С. 28–29.

11. Кулаков Є. В., Кушал І. М. Податкова обізнаність суспільства, як рушійний чинник розвитку електронної демократії. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 6 (276). С. 26–30. URL: https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-276-6-26-30

12. Кучеркова С. Окремі аспекти податку на доходи фізичних осіб. *Галицький економічний вісник*. 2021. № 6 (73). С. 16-24.

13. Лега О. В., Черненко К. В. Фіскальна та регулююча роль податку на доходи фізичних осіб у воєнний час. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3(03). С. 19–25. URL: https://doi.org/10.32782/dees.3-4

14. Лісневська Д.Ю., Славкова А.А. Роль податкового контролю в боротьбі з податковим шахрайством та ухиленням від сплати податків. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1443/1453

15. Лобода Н.О., Чабанюк О.М., Сенишин Б.Б. Податковий контроль у структурі фіскальної політики (функціональний аспект). *Бізнес Інформ*. 2021. №3. С.148-155.

16. Логвіновська С. Механізм справляння податку на доходи фізичних осіб в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-152

17. Лютий І. О., Іванюк В. Е. Оподаткування доходів фізичних осіб та місцеві фінанси: суперечності й перспективи їх розв'язання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ. № 1(196) 2018. С. 53–59.

18. Маринів Н.А. Податковий контроль як складник фінансового контролю: публічно-правовий аспект. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. №5/2. С.86-91

19. Мединська Т. В. Електронне оподаткування в умовах воєнного стану в Україні. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення : матеріали Міжнародної науково-практичної

конференції. відповід. за вип.: проф. Б. Б. Семак Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С. 181–183.

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text

21. Могульська Т. О. Удосконалення процесу справляння податку на доходи фізичних осіб. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 березня 2020 р.). Дніпро: НМетАУ. 2020. № 11. С. 421-430

22. Мунтян Б. В. Оцінка фіскальної ефективності системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Міжнародна наукова інтернет-конференція Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення. 2022. № 8. С. 42-48.

23. Науменко І. В., Шуневич А. В. Актуальні проблеми обліку,оподаткування та контролю доході фізичних осіб: перспективи вдосконалення та оптимізації системи оподаткування. Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу : зб. праць учасників II Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 листоп. 2023 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2023. С. 295-297.

24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text

26. Петрова Л. В. Податок з доходу фізичних осіб: сучасні реалії. Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки : зб. наук. стат. за матеріалами VI Всеукр. наук.практ. конф. (16 – 17 квітня 2020р.), м. Дніпро, НМетаУ, 2020. С. 408–414.

27. Податковий кодекс України: Закон України від 02 груд. 2010 р. №

2755- VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

28. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15 берез. 2022 р. № 2120. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20

29. Про забезпечення здійснення розрахунків підприємств, установ, організацій в умовах воєнного стану: Розпорядження Кабінету міністрів України від 11 берез. 2022 р. № 212-р. URL: https://cutt.ly/CA55vWt

30. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text

31. Про оплату праці: Закон України від 24 берез. 1995 р. № 108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text

32. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 14 берез. 2022 року № 7160. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text

33. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19

34. Рядінська В. О., Дмитрик О. О. Трансформація змісту поняття «доходи фізичних осіб» в податковому законодавстві України. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 93-99.

35. Саєнко О. Р., Сьомченко В. В. Податковий контроль і аудит : методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит». Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 67 с.

36. Славкова А. А., Коломієць Г. Б. Податкові реформи під час воєнного часу в Україні: аналіз соціальних та економічних наслідків. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 11. С. 61-65.

37. Слєпцова Н. В., Кочура Л. В. Зарубіжний досвід оподаткування

доходів фізичних осіб та реалії адміністрування ПДФО в Україні. *Економіка та держава.* 2019. № 4. С. 82-85.

38. ТОВ «Фора». Офіційний сайт. URL: https://fora.ua/about/who-we-ar

39. ТОВ «Фора». YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/32294897/

40. Тоцька О., Дмитрук І. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: загальнодержавний і регіональний вимір. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. Т. 1. № 8. С. 30–39.

41. Худюк І. Оцінка податку на доходи фізичних осіб як фіскального показника (Assessing the Personal Income Tax as a Fiscal Indicator). *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 279-285.

42. Шерстюк О.Л. Методика внутрішнього контролю розрахунків підприємства за податками та іншими обов'язковими платежами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. Вип. 55. С. 67-76. URL: http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2023/55-2023/11.pdf

43. Янчева Л.М., Наумова Т.А., Нестеренко І.В., Акімова Н.С. Податковий контроль: навч. посіб. Харків : [б.в.], 2021. 243 с.

44. Ярема Я., Хмизовець В. Теоретичні засади податкового контролю в Україні. *Облік і фінанси*. 2022. №3 (97). С. 88-94.

45. Звітність. Звіти про управління ТОВ «ФОРА». URL: https://fora.ua/reporting

46. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та військового збору : Наказ Державної податкової служби України від 04.05.2023 № 322. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0322912-23#Text

47. Положення про Державну податкову службу України. URL: https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/pologennya

48. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб. Міністерство фінансів України. Від 13.01.2015. № 4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text